Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 251. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 30-го ГРУДНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 30, 1955. No. 251. VOL. LXII.

ЛЕТУНСТВО АМЕРИКИ ГОТУЄТЬСЯ ЗУСТРІЧАТИ АТОМОВУ ВІЙНУ

Вашингтон. — На доручення секретаря летунських збройних сил ЗДА Доналда А. Кворлеса командування летунства випрацювало спеціяльний плян індустрійної готовости в першій фазі атомової війни, значить зараз після першої атомової атаки ворога. Базується цей плян на факті, що З'єдинені Держави можуть зазнати велетенських шкод і втрат з самого початку атомової війни. Тому теж першою і найконечнішою вимогою оборони країни буде те, щоб воєнна індустрія країни, не зважаючи на всі втрати і шкоди, була негайно не тільки готова до дальшої продукції, але, щоб і могла збільшити продукцію зброї і літаків і таким чином могла відповісти всім вимогам і конечностям першої вирішальної фази війни, час тривання якої обраховують на 60 до 90 днів. Випрацьовано цей плян в порозумінні з бюрами департаменту оборони та інших військових командувань. З огляду на свою воєнну важливість цей плян цілком довірочний і з ним ознайомлені тільки найголовніші провідні урядові і військові кола. Суть пляну в тому, щоб встановити секретні списки найважливішого воєнного виряду, літаків і ракет і визначити їх першенство у продукції. Згідно з цим пляном фабрики одержать доручення тримати на поготівлі потрібну робітничу силу і мати в безпосередній диспозиції всі складові і запасні частини, щоб можна було — на випадок потреби — мати весь виряд і всі частини готовими і не шукати за ними по різних магазинах і схоронищах. Таким чином, без витрати часу, фабрики матимуть змогу виконувати доручений їм плян продукції негайно і зможуть теж працювати — відповідно до потреби — на дві чи три зміни. Дотеперішня система депонування складових і запасових частин вимагала не раз кілька тижнів а то й місяців, щоб їх розшукати і доставити до даної фабрики. Цілий плян охоплює три категорії зброї і виряду. До першого належать всі системи літаків і керованих ракет та потрібний для орудування ними виряд. До другої категорії належать керовані ракети і виряд, що їх не охоплює категорія перша. До третьої вкінці категорії входить уся та зброя, продукція якої не є доконечна і з якої, у випадку більших індустрійних шкод, можна зрезиґнувати. Цей плян індустрійної готовости секретар летунства передав у формі спеціяльного меморандуму ген. Твайнінґові — шефові штабу летунських збройних сил ЗДА.

Уряд хоче продати закордонові ще 10 мільйонів фунтів масла

Вашинґтон. — Департамент рільництва в найближчому часі хоче продати закордонові ще 10 мільйонів фунтів масла, яке лежить в урядових магазинах. Уряд свідомий того, що деякі рільничі країни протестуватимуть проти цього — бо ЗДА продають молочні продукти по цінах нижчих від тих, які є на світовому ринку. Амбасадор Нової Зеляндії сер Леслі Мунро вже протестував в державному департаменті проти того, щоб ЗДА демпінґували своїм маслом і сиром ціни на світових ринках. Досі найбільше масла продано Західній Німеччині — 5,855,139 фунтів. Німеччина платила по 35,5 цента за фунт масла якости „А" і по 33,5 цента за масло якости „Б". Новозеляндський амбасадор звертає увагу на те, що ЗДА продають Англії сир по 22-23.6 цента за фунт, а Нова Зеляндія продає в Лондоні сир по 30 центів за фунт. — ЗДА продали 316,688 фунтів масла Перу, і 500,096 фунтів сиру Бельгії. Департамент рільництва старається всіми способами позбутися запасів харчів, які роками лежать в урядових магазинах внаслідок підтримки цін на фармерські продукти.

Демократичний сенатор домагається „двопартійности" в реклямових аґенціях під час виборів

Вашинґтон. — Демократичний сенатор із Оклагоми А. С. Майк Монроні закликає реклямові аґенції бути „двопартійними" під час найближчих президентських виборів. Він є проти того, щоб крайові реклямові аґенції повторили практику 1952 року, коли рекляма майже на 100 відсотків підтримувала республіканського кандидата. Сенатор Монроні пропонує, щоб реклямові аґенції, в порозумінні з представниками обох великих партій, виділили дві реклямові аґенції, з яких одна обслуговувала б демократів, а друга республіканців. Ці аґенції складалися б з реклямових працівників оплачуваних з фондів демократичної і республіканської партій. Сенатор Монроні заявляє, що досі — як йому відомо, ні одна велика крайова реклямова аґенція не погодилася працювати для демократів під час виборів 1956 року.

В АМЕРИЦІ

● **У Вілтоні,** Коннектикат, загорівся старий дім, в якому було десять осіб. Усіх їх врятувала собака, яка, одначе, сама згинула, бо побігла подивитися, чи не залишилася в домі її улюблениця — мала дівчинка. В цім домі мешкав головний редактор журналу „Лайф".

● **Біля Лос Анджелесу** пілот літака капітан Двайт Дж. Кук, гадаючи, що приземлюється на летовищі, сів на автостраду. Внаслідок цього його літак наїхав на авто Луїзи Ля Монтень, яка серйозно поранена.

● **У Шикаґо** з успіхом оперували наймолодшого сина демократичного кандидата на президента Адлея Е. Стівенсона Джана Фелла Стівенсона. 19-річний Джан був поранений в ногу при зударі авта, в якому він їхав, з тягаровим автомобілем. При цьому згинуло два студенти, а два було поранено. Лікар заявляє, що молодий Стівенсон буде зовсім здоровий.

● **30-річний** Рассел Генрі Айґар признався, що підпалив церкву в Метевені, Ню Джерзі, кинувши запаленого сірника на папір. Як заявив Айґор, зробив це він лише тому, що знав про те, що парафіяни збирають гроші на будову нової церкви.

● **В Ню Йорку** під час Різдвяних Свят поліція покарала 2,134 особи за нарушення правил їзди автом. 705 карних квитків видала поліція за переїзд вулиці при червоному світлі, 278 — за надмірно швидку їзду, а решту за інші порушення правил їзди.

● **В 1956 році** Прінстонський університет, Ню Джерзі, відзначатиме соті роковини народин свого найвизначнішого учня, покійного президента ЗДА — Вудро Вилсона. Вилсон народився 1856 року, вчився в цьому університеті, був його професором і президентом, а пізніше став президентом ЗДА.

● **У найближчих днях** 60 мільйонів податковців ЗДА дістануть податкові формуляри та пояснення, як їх виповнювати. Цього року податок треба заплатити до 15 квітня.

● **Тижневик „Машиніст",** орган Робітничої Спілки Машиністів, пише, що більшість членів цієї спілки голосуватимуть за демократичного кандидата Адлея Стівенсона. Цей часопис вважає, що якщо Айзенгавер не схоче кандидувати, то найкращим республіканським кандидатом на президента був би головний суддя Найвищого Суду — Ірл Воррен.

З СОНЯШНИМ УСМІХОМ НА СОНЯШНУ ФЛОРИДУ

З радісним усміхом попрощався президент Айзенгавер з Вашинґтоном, від'їжджаючи літаком на Флориду, де в Кі Вест перебуде він вісім днів доручених лікарями вакацій.

Президент відпочиває під сонцем Флориди

Кі Вест, Флорида. — Президент Айзенгавер прибув до Кі Вест на Флориді, де його щиро вітало 40,000 населення цього міста, коли він стояв у відкритому авті і руками відповідав на привіти. В першому дні Президент впродовж 30-х мінут вправляв гру в гольфа, а після того 55 хвилин проходжувався під ясним сонцем Фльориди. У Вашинґтоні при відлеті Айзенгавера температура становила тільки 18 ступнів, а в Кі Весті — 73. Секретар Білого Дому Дж. С. Гаґерті заявив, що Президент думає вернутися до столиці 8 січня, п'ять днів після того, як буде відкрита друга сесія 84-го Конґресу. Послання Президента про Стан Унії відчитають урядовці в обох палатах Конґресу 5 січня. Лікарі натискали на Президента, щоб виїхав на південь, де міг би фізично вправляти, щоб приготовитися до виснажливої повної праці, яка його чекає в столиці. Стан здоров'я Президента в найближчому місяці може мати вплив на те, чи він зможе кандидувати ще раз під час найближчих виборів. Президент обідав разом із своїм малим штабом, який разом із ним виїхав із Вашинґтону. Під час проходу Президент розмовляв із моряками, які обслуговують воєнні кораблі в цій базі фльоти. В своїй тимчасовій кватирі Президент студіював звіт про повінь у Каліфорнії, Ореґоні і Неваді. Голова Американського Червоного Хреста Е. Ровленд Гарриман повідомляє, що внаслідок повені є коло 4,000 бездомних родин, і що треба буде Червоному Хрестові видати коло 5,000,000 долярів на допомогу жертвам повені. Червоний Хрест не буде вести окремої кампанії в тій цілі, але заявляє, що вже приймає пожертви на допомогу поводянам. Президент висловив признання Червоному Хрестові за його працю, і висловив надію, що громадянство поспішить із добровільними датками на цілі Червоного Хреста.

У 1975 році в ЗДА буде понад 200 мільйонів населення

Ню Йорк, Н. Й. — Шеф популяційного відділу Статистичного Бюра Говард Дж. Брунсман обрахував, що за 20 років населення ЗДА переступить 200 мільйонів. Тепер число населення цієї країни становить 166 мільйонів. Впродовж останніх п'ятьох років і шістьох місяців населення ЗДА збільшилося на 15 мільйонів. Якщо воно зростатиме в такому самому темпі, то в 1965 році досягне 186 до 193 мільйонів, а в 1975 році — 207 до 228 мільйонів. Внутрішня міґрація населення ЗДА відбувається в таких напрямках: його число зростає в підміських районах великих метрополій, і раптово зростає на Заході та на Півдні країни.

Демократи проєктують зменшити податки тим, що найменше заробляють

Вашинґтон. — Впливові демократичні конґресмени працюють над пляном, щоб зменшити податки цим податковцям, які мають найменші прибутки. Їхній проєкт іде в тому напрямку, щоб це зменшення податку відбулося без дефіциту державної скарбниці. В тій цілі демократичні конґресмени плянують збільшити податки іншим групам податковців, щоб вирівняти ту суму, яка виникне внаслідок зменшення податків найбіднішому населенню. Таким робом, демократи мали б великий атут в виборчій кампанії, бо могли б хвалитися перед виборцями, що і зменшили податок і одночасно осягнули збалянсований бюджет. Демократи думають здобути симпатії виборців, бо уряд Айзенгавера напевно буде проти того, щоб збільшувати податки одним групам податковців і одночасно зменшувати податок іншим. Та ще не знати, як до цього пляну демократів із Палати Репрезентантів поставляться демократичні сенатори, які, як це досі бувало, в справах податків підтримували уряд. Цей плян висунув демократичний конґресмен — спікер Палати Репрезентантів Сем Рейберн, і його підтримують впливові демократи, — члени Комісії Способів і Метод, яка займається справами податків. Новий демократичний плян зменшення податків має такі пункти: — 1. Податок від першої тисячки прибутків виносив би не 20 тільки 15 відсотків, що дало б зменшення прибуткового податку від 50 до 100 долярів річно, залежно від того чи податковець одружений чи самотний. Це коштувало б державну скарбницю коло 2,500,000,000 долярів річно. — 2. Збільшити податки тим, які мають прибутки із дивіденд від корпорацій, що дало б державній скарбниці 1,000,000,000 долярів. — 3. Скасувати привілеї підприємцям.

Наїзд на Сирію був несподіванкою для самих міністрів Ізраїлю

Єрусалим. — Наказ заатакувати сирійські артилерійські позиції над Галилейським озером 11 грудня ц. р. видав був на власну руку ізраїльський прем'єр Бен Гуріон, який у тому часі виконував теж функції міністра оборони і міністра закордонних справ. Він не радився у цій справі інших членів ізраїльського кабінету й тому ізраїльські міністри були тією подією так само заскочені, як усі люди поза Ізраїлем. Цей факт — пояснюють американські кореспонденти в Ізраїлі — викликав невдоволення в ізраїльських політичних колах, які мають поділені думки на політичну тактику, що її треба стосувати в теперішній складній і трудній для Ізраїлю ситуації. Сильна група внутрі керівної партії Мапай твердить, що той наскок на Сирію наробив Ізраїлеві більше шкоди, як користи, здискредитувавши ізраїльського міністра закордонних справ Шаретта, який безпосередньо перед тим переговорював у Вашинґтоні про закуп зброї в ЗДА і, очевидно, запевняв про мирні цілі й характер Ізраїлю, — та наробив неприємного для Ізраїлю шуму в Об'єднаних Націях. Тому в керівних політичних колах Ізраїлю йдуть буцімто закулісові спори й наради, щоб обмежити диктаторські можливості прем'єра Бен Гуріона та щоб ширше тіло відповідало за такі вчинки, які торкаються долі цілої країни.

Бельгія продала англійські танки Єгиптові

Брюссель. — 190 танків, що їх Англія продала була Бельгії, були негайно перепродані Єгиптові — повідомила лондонська преса, викликавши цим клопітливу ситуацію для англійського уряду. Ті танки походили з другої світової війни. Англія „роззброїла" їх і, знявши з них гармати, продала їх, як трактори, але в Бельгії негайно привернено їм їх давнє воєнне обличчя, домонтувавши гармати. Всі були заладовані в порті Антверпі впродовж останніх 6-ти місяців, а останній транспорт відійшов 21 грудня ц. р. Бельгійсько - єгипетська трансакція відбулась леґально і про неї знали бельгійські митні власті. В Англії думають у зв'язку з цим над заведенням строгішої контролі при будь-якому продажі зброї, щоб вона не попадала туди, де цього не бажав би собі англійський уряд.

Маляйські автономісти не хочуть леґалізувати комуністів

Сінгапур. — Автономний уряд на Британських Маляях, англійській пів-колонії, перевів першу зустріч із комуністичними проводирями, переговорюючи можливості закінчення 8-літньої громадянської війни, чи пак комуністичної диверсії. Лідерові комуністичних партизанів, 33-річному Чінґ-пенґові, заґарантовано персональну недоторкальність і він приїхав із маляйської джунґлі, де скривається з своїми партизанами, сімома автами, що їх ескортувала англійська поліція. Наради відбуваються в шкільному будинку в місцевості Балінґ, але не ворожать успіху, бо маляйці відкинули головну вимогу комуністів: леґалізувати заборонену на Маляях комуністичну партію та дозволити комуністам свобідно ширити надалі їх „ідеологію". Маляйські міністри, які водночас є чільними й популярними в народі діячами, заявили комуністам, що вони, маляйські делеґати, є репрезентантами народу, а не англійської окупаційної влади, і що Маляї швидко стануть цілком незалежною державою. Тому, мовляв, комуністи борються не проти Англії, яка користується, як засобом своєї „ідеології" — вбивствами, жорстокостями і брехнею, тому після закінчення збройних дій комуністи мусять доказати своєю поведінкою льояльність і бажання мирно працювати в громадянстві. — На голову Чінґ-пенґа була свого часу проголошена нагорода $200,-000.

Верховний Совєт „ухвалив" новий бюджет СССР

Москва. — Совєт Національностей і Верховний Совєт однозгольно (очевидно!) „ухвалили" в середу 28 грудня ц. р. новий бюджет СССР на 1956 рік, слухняно піднісши руки та відігравши щорічну комедію законодавців. В останній редакції той бюджет передбачає 592.800.000.-000 рублів прибутків і 569.-600.000,00 рублів видатків, отож виказує надвишку на понад 23 більйони рублів. Первісний бюджетовий прелімінар, предложений міністром фінансів Звєревим, підвищено на 800.000.000 рублів з уваги на „вимоги" делеґатів щодо фінансування деяких великих будівель. Зрештою, як висловився кореспондент „НЙ-Таймсу" — бюджет був „ухвалений" з такою покзапністю, яка врадувала б серце кожного міністра фінансів у широкому світі. Обидві „законодатні палати", себто Совєт Національностей і Верховний Совєт, вислухали ще звідомлення Хрущова і Булганіна з їх поїздки на Південь Азії. Серед промов закордонно-політичного характеру були теж великі похвали під адресою „товариша Тіта" і „робітничої партії" в Югославії, що не дозволила західним „капіталістам" захопити Югославії після її „непорозуміння" з Комінтерном в 1948 році.

ДИКТАТОР КОМУНІСТИЧНОЇ ЮГОСЛАВІЇ У ЄГИПТІ

Після прибуття маршала Тіта до Каїро, його привітав на летовищі прем'єр Єгипту — Гамаль Абдель Нассер. Відвідини Тіта в Єгипті триватимуть 10 днів.

ТІТО І НАССЕР ОБГОВОРЮЮТЬ „СПІЛЬНІ ЦІЛІ"

Каїро. — Югославський маршал Тіто, відвідавши Абісинію, прибув до столиці Єгипту, де з великою парадою прийняли його найвищі достойники єгипетської держави. Як Неру в Ню Делі розгорнув був червоний килим перед своїми „дорогими гостьми" з Москви, так само тепер єгипетський прем'єр Гамаль Абдель Нассер розгорнув червоний килим попід ноги свого югославського гостя. Тіто прибув до Єгипту на 10-денні офіційні відвідини. Зараз після свого приїзду він склав заяву, в якій підкреслив бажання „затіснити взаємини між нашими двома державами в політичній, господарській і культурній ділянках". Також єгипетський прем'єр підкреслив у своїй заяві „симпатію, зрозуміння і теплу приязнь", що ніби вже віддавна лучить Югославію і Єгипет. Вздовж дороги від стації в Каїро, куди спеціяльний поїзд привіз Тіта і його почот з Суезу, до палацу колишніх єгипетських королів, юрби народу вітали Тіта й Нассера, обкидаючи їх конфетті та вимахуючи прапорцями обох країн. Що торкається політичної сторінки цієї візити, то — згідно з поглядом закордонних обсерваторів — Тіто хоче грати ту саму ролю, що Неру — „невтраліста" між двома великими сучасними світовими таборами демократичним і большевицьким і в цьому характері бути „посередником" в різних конфліктах. Це була головно робота Неру — пригадують часописи — що Єгипет не пристав до західнього табору, хоч виразно обіцяв це в часі переговорів про Суез, а остання його трансакція з масовим закупом за безцін комуністичної зброї ще більше підкреслила його „невтралізм". Таким чином тепер ці два „невтральні" прем'єри розглядатимуть теперішню міжнародну ситуацію, яка витворилась після розбиття Женевської конференції і поїздки Хрущова та Булганіна до Південної Азії. Спеціяльними темами нарад між цими двома прем'єрами, що водночас є теж головами-диктаторами своїх держав, буде — впевняють коментатори — справа Кипру і арабсько - ізраїльський конфлікт. У перших заявах обох державних мужів не згадується про ніяку конкретну проблему, тільки про „спільні цілі". Програма перебування Тіта в Єгипті охоплює теж різні товариські імпрези, подорож до Пірамід, оглядини останніх археологічних розкопок, оглядини початкових робіт велетенської греблі біля Асван і т. п. Дружина Тіта Йованка прилетіла до Єгипту безпосередньо з Беоґраду, не товаришивши раніше чоловікові до Абісинії.

У Франції передбачають коаліційний уряд

Париж. — Народна республіканська партія — одна з найбільших партій у Франції, яка є партією демократичного центру й протестує проти зараховування її до „правиці" — звернулася до лідера центро-лівого виборчого блоку б. прем'єра Мендес - Франса з пропозицією погодитись вже тепер на коаліцію всіх політичних партій за вийнятком скрайньої лівиці (комуністів), і скрайньої правиці (роялістів і правих де - ґоллістів), щоб створити спільний післявиборчий уряд. Базою такої коаліції мало б стати порозуміння в тих найважніших справах, що їх треба буде якмога найшвидше поладнати для добра Республіки. Народна республіканська партія називає такими справами: Альжир, потребу конституційної зміни для запевнення тривкости урядам і порозуміння з іншими европейськими державами в справі спільної централі для експлуатації атомової енерґії для мирових цілей. Одинаково Мендес-Франс, як його противник Едґар Фор признали, що справі Альжиру кожний найближчий уряд мусить посвятити найбільше уваги, як найпершій за своєю важливістю проблемі Франції. Так само всі відповідальні французькі політики признають потребу зліквідувати нестерпний стан вічної непевности французьких урядів. Що ж торкається европейської спільноти в справі атомової енерґії, то вправді сам Мендес-Франс був противником над-державних пан-европейських комбінацій, але те своє становище він буцім-то злагіднив з уваги на його союз із соціялістами, які є рішучими прихильниками „европеїзаційних" проєктів в різних конкретних ділянках. — Плян коаліційного уряду виринув у зв'язку з передбачуванням, що вибори до французького парляменту, які відбудуться 2 січня 1956, не дадуть ніякій партії ані ніякому партійному бльокові рішучої переваги.

В СВІТІ

● **З Польщі і Мадярщини** повернено 148 дітей, схоплених під час комуністичної партизанки проти Греції в югославській частині Македонії, де живе грецьке населення. Цих дітей 9 років виховували в чужому дусі й чужій мові, і тепер вони становлять нову проблему для їхніх батьків.

● **Султан Марокко Бен Юсеф** заявив у своєму зверненні до 5,000 жінок, що марокканські араби мусять мати терпеливість, яка буде винагороджена, бо мовляв, нові переговори з французьким урядом дадуть Марокко повну політичну й культурну незалежність.

● **Східньо - німецький „уряд"** малими партіями звільняє „в порядку амнестії" колишніх німецьких воєннополонених, що їх большевики передали до Східньої Німеччини, як „воєнних злочинців". Досі дозволено виїхати до Західньої Німеччини 70 „воєнним злочинцям". Сотні інших перебувають ще в таборах чи в'язницях.

● **Французькі соціялісти** не можуть забути комуністам союзу СССР із гітлерівською Німеччиною, який уможливив Гітлерові напад на Францію в 1940 році. Договореність Молотова з Ріббентропом, заявляють вони, була зламанням ідеї „народного фронту" у Франції, себто соціялістично - комуністичної урядової коаліції. Цим арґументом найбільше побивають тепер французьких комуністів у виборчій кампанії.

● **Тисячі паризьких** мешканців схвильовані вісткою, що „вічна" Містінґет, на протязі пів сторіччя найпопулярніша французька кабаретова артистка, танечниця й співачка, мала перед Різдвом атаку, що частинно її спаралізувала. Містінґет має 82 роки, але ще у віці 60-кілька років публічно виступала. Її ноги були забезпечені на 3 мільйони долярів. Кажуть, що поруч із Сарою Бернард ніхто з сценічних артистів Франції не втішався такою, як Місгінґет, славою і ласкою у французькому громадянстві.

● **З Портсмуту** (Англія) відплила до Австралії ескадра кораблів на чолі з вантажно-воєнним кораблем „Нарвік" містоти 5,000 тонн, щоб взяти участь в нових спробах з атомовою зброєю в наступному році. Ці спроби підготовляє австралійська фльота. Де саме вони відбудуться — це покищо таємниця.

● **Елі Калбертсон** (властиво „Ілія"), замолоду учасник революційних змов в СССР, Еспанії і Мехіко, потім світової слави пацифіст, знавець міжнародного права, голова Громадського Комітету для реформи Об'єднаних Націй, — помер у своєму маєтку в Братлборо в стейті Вермонт в 64 році життя. Вихований був на Кавказі, де його батько був американським інженером в копальнях нафти. Здобув славу і великий маєток, як автор „системи Калбертсона" у картовій грі в бриджа. Книжка про це, перекладена на різні мови світу, розійшлась в мільйонових накладах. Заснував і редаґував журнал, присвячений бриджові.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАЙПРИРОДНІШІ РЕЧІ

У вчорашньому виданні цього щоденника подано, за журналом „Ди Сатирдей Івнінґ Повст", розмову відомого американського журналіста Стюарта Олсопа з молодим російським колгоспним механіком на Україні, в якій то розмові механік заявив, що його батька, полковника совєтської армії, вбили бойовики українського націоналістичного підпілля на Україні в 1949-му році. Американського журналіста здивував не так самий факт убивства совєтського офіцера українськими повстанцями, як радше тон, яким це було сказано. „Мене найбільше вразило, — пише Олсоп, — не те, що механік сказав, а те, як він це сказав: начебто це було для російського полковника найбільш природною в світі справою згинути від кулі бойовиків підпільного резистансу через чотири роки після війни..."

Ця заввага виявляє багато дечого з трагедії теперішнього світу. Західній бо світ, включно з п. Олсопом, мав і має багато нагод і багато фактів та доказів про те, що український нарід бореться за своє визволення. Скільки то вже вісток про цю боротьбу передано й привезено на Захід! Принесли їх після війни сотні тисяч утікачів з підсовєтської України, принесли їх відділи українських повстанців, що зброєю промостили собі шлях на Захід, встелюючи трупами своїх товаришів та зливаючи кров'ю із своїх власних ран. Не могла цих вісток заглушити навіть контрольована залізною рукою Кремлю совєтська пропаганда. Приносили і приносять ці інформації щораз нові втікачі з-поза залізної заслони, приносять їх також невтральні і навіть ворожі українському визвольному рухові чужинці. Цих фактів було вже стільки, що вони могли б навіть найбільшого недовірка переконати у „найприроднішій в світі справі" — активній, найбільш жертвенній і справді героїчній боротьбі українського народу за волю, переконати в наявності українського підпільного руху та самозрозумілих в такій боротьбі жертвах з обох боків.

Отже, речі справді „найбільш природні в світі". Тим часом, західній світ дивується, бо не може чи не хоче повірити в те, що є „найприродніше". В цьому саме й трагедія. Не тільки українські, але й безсторонні чужі джерела подають ці вістки, а західній світ... дивується і не вірить. Німецькі та інші поворотці з Сибіру заявляють, що там, в каторжних таборах, більшість українців — західній світ дивується і не вірить. Мадярський лікар приносить з Караґанди вістку, що большевицькі танки змасакрували пів тисячі українських жінок-повстанців — західня преса і західні державні мужі все ще пишуть і говорять про „рашіянс оф стечюр" — мовляв, порядних росіян. Втікає на захід молодий українець з трагічним русифікаційно-совєтизаційним тавром і твердить, що „український народ не любе совєтської власті" і бореться за „самостоятельну Україну", а Захід дивується і... веде політику непередрішенства.

Захід справді все ще не знає і не розуміє „найприроднішої в світі" української визвольної справи, і це є трагедія, яка легко може обернутись у трагедію світу. Це — великий докір вільному світові, але чи не більший цей докір для нас усіх, українців у вільному світі? Скільки таких недовірків є між нами самими і скільки такого недовір'я у вільному світі спричиняємо ми самі своїм груповим антагонізмом та своїм поступуванням? А найголовніше — чи ми справді зробили й робимо все можливе, щоб переконати світ у цих „найприродніших справах", про які ми при всіляких нагодах виголошуємо стільки палких і хвилюючих своїм драматизмом слів? Дійшло до того, що для нашого народу на рідній землі є „найприроднішою в світі справою" життя своє віддавати за волю і поступати так, щоб життям платили вороги тієї волі, а ми малощо не вважаємо за геройство того, що часом по-українськи говоримо, або — як пощастить нам винайти якусь причину, щоб відмовитись вислати свій національний даток та пожертву на добру ціль. Чи може пересічний американець повірити в „найприроднішу в світі" боротьбу українського народу за свою волю в страшних підсовєтських обставинах, коли ми, кість від кости і кров від крови сини і дочки того геройчного народу, своїм власним поступуванням та своїми пожертвами для тієї „найприроднішої в світі справи" досить переконливо її не підтверджуємо, а часом ще й самі заперечуємо?

Різдвяні Свята з колядою для ЗУАДКомітету та Січневі Роковини з посиленими збірками для Народного Фонду УКК дають нагоду пригадати ці речі і перевірити їх, починаючи від себе самих. Наше бо власне зрозуміння „найбільш природної в світі" боротьби українського народу за волю та відповідне наше власне поступування — це перший крок до зрозуміння цієї справи в світі, а з цим і до її перемоги.

Ярослав Курдидик

ХТО МАЄ КРАЩІ РАКЕТНІ СТРІЛЬНА?

Ракетними стрільнами, про які воєнні знавці кажуть, що вони в найближчому майбутньому пересунуть на друге місце бойове летунство і змінять взагалі форму ведення війни, приділяється у ЗДА дуже багато уваги. На їх розбудову приділяється такі суми грошей, на які тільки спроможна така багата країна, як наша. В якій стадії розвою знаходиться під сучасну пору ця зброя майбутнього, про це довідується широкий загал дуже побіжно. Але і з тих, навіть дуже загальникових заяв, от хоч би останньої заяви секретаря оборони Чарлза Е. Вилсона, виходить, що більшість видатків оборонного бюджету призначено головним чином на продукцію модерної зброї, в тому числі на розбудову ракетних стрілен призначено в минулому році 750 млн., а на 1956 р. — більйон долярів. У загальному є тепер тенденція зменшити видатки на продукцію стандартної зброї, а натомість розбудовувати модерну зброю.

Те, що появляється у фахових воєнно-наукових журналах — це тільки проблиски з того, що доходить до ширшого загалу. Навчена гірким досвідом із совєтським шпіонажем, американська розвідка пильнує з найбільшою сторожкістю продукцію ракетної зброї. Але й з вісток та фотознімок, які досі появилися, виходить, що в галузі цієї дійсно модерної зброї зроблено дуже великі поступи. Згадати хоча б загальновідомі ракети типу „Ніке", якими обставляється для протилетунської оборони всі більші міста й промислові центри, і таємничі ракети типу „Терієр", що ними вивінувано вже навіть кілька кораблів. Знаємо вакож про розбудову ракетних стрілен великого калібру „Корпораль" і „Атляс". Ці останні вже в такій мірі вдосконалено, що ними можна влучати в ціль з віддалі 1500 миль. Над ними працюють найкращі теоретики й практики у цій царині, і для цього змобілізовано чільних фахівців від аеродинаміки, математики, астрофізики й атомової зброї.

Дуже цікаве світло кидає на цю загадкову ділянку публікація бувшого німецького ґенерала, Вальтера Дернберґера, директора дослідного інституту ракетних стрілен у Піннемінде, під заголовком „V—2". Щасливим збігом обставин ген. Дернберґер попав у полон до американців. Як можна здогадуватися, попав він не з порожніми руками, і тепер напевно продовжує ту саму справу, що її розпочав багато років тому в Німеччині.

Його найближчих співробітників у числі 50-60 осіб захопили большевики, і фахівці припускають, що вони мають деякі осяги в ділянці ракетної зброї. „Мозком" центру продукції ракетних стрілен був все ж таки ген. Дернберґер, і в його руках зосереджені були всі теоретичні матеріяли, а також всі дані з переведених дослідів. Ось тепер постає найцікавіше питання — хто й наскільки встиг випередити у цій ділянці — ЗДА чи СССР?

З цієї прецікавої публікації виходить також, що вже до вибуху війни Німеччина мала так далеко розроблену ракетну зброю, що вистачило б продемонструвати тільки у перших зразках її засяг та силу — і тоді напевно війна не прийняла б такий ґльобальний характер, у який вона пізніше розгорнулася, — пише згаданий автор. На початку вересня 1942 р. німці перевели перші їх випробування і вирішили приступити до серійної продукції. Однак, через розбіжності у поглядах на цю справу між воєнними фахівцями й економістами, з одного боку, а гітлерівським партійним проводом з другого — продукцію припинено. Це й було якраз те щастя, що сприяло Заходові, а для Німеччини стало причиною її катастрофи. Бо хоч через деякий час і вжито всіх заходів, щоб приступити до масової продукції ракетних стрілен — було запізно. Змарновано два дорогоцінні роки, яких уже не можна було надолужити. За той час Захід розбудував так сильно своє летунство, що воно почало систематично винищувати всі матеріяльні бази для серійної продукції ракетних стрілен.

Відтоді минуло чимало часу. Однак, як виходить з останніх повідомлень, американці поступили в цьому випадку значно проворніше. Хоч вони й вели від часу закінчення війни постійні переговори про роззброєння, але не занедбували розбудовувати цю наймогутнішу зброю.

І ось довідуємося з останніх повідомлень, що, крім далекобійних гармат калібру 280мм., які можуть стріляти атомовими стрільнами, на підсилення оборонної сили НАТО переслано до Европи ракетні викидні типу „Ганест Джан", а також безпільотові ракетні літаки типу „Матадор", що можуть перекидати атомові бомби навіть у дуже глибоке запілля, — на віддаль 600 миль. Крім згаданої вже модерної зброї, плянується у найближчому часі перекинути до Европи 6 батерій ракетних викиднів типу „Корпораль", про які кажуть, що вони є завершенням усього досі осягненого в ділянці ракетної зброї. Їх прецизність має бути неймовірно висока.

Як виходить, холодна війна є тільки тоді успішною і доцільною, коли має за собою основу й підбудову сили. А що воно так є, то ЗДА дають у тому підтвердженні найкращий приклад.

ТІЛЬКИ ПОЧАТОК ТРУДНИЙ

Певно, що з наказу Москви відношення сателітів до Австрії основно змінилося, а зокрема від часу підписання договору між Віднем та Москвою. Ініціятива до цієї „зміновіховщини" вийшла від „народних демократів", а зокрема від чехів.

Ця „любезність" московського видання виявила себе найперше на сторінках „народно-демократичної" преси, яка бачить тепер в Австрії та її народі самі гарні та позитивні сторони. А переходячи на політичні теми, згадана преса хвалить австрійську невтральність і давала ясно зрозуміти, що Австрія може числити на підтримку „народних демократів" в справі прийняття її до Об'єднаних Націй. а такий самий тон настроєні й сателітні дипломати, акредитовані у Відні.

Перед у цій „любезності" веде Прага, яка ще десять років тому обливала бензиною німецьких вояків, між ними й австрійців, а опісля їх підпалювала. А це тим більше дивно, що до московсько-віденського договору найхолодніші відносини були саме між цими двома державами. І ніхто інший як Чехія проголосила перша, що вона приступає до цього договору, і навіть в цій цілі скликано, не зважаючи на ферії, надзвичайне засідання парляменту, на якому прем'єр-міністер Сіроки, не мав слів похвали для „зневтралізованої" сусідки, і заявив, що всі проблеми, які дотепер псували взаємини між цими двома державами, можна легко усунути.

До цих проблем належить в першу чергу справа австрійського майна в ЧСР, яке Відень оцінює на 200 мільйонів долярів. Прага, як її устами заявив посол Васек, готова в цій справі вести переговори. Але, — заявив згаданий посол, — квота не є така висока, і на відшкодування мають право тільки ті особи, які мали австрійське громадянство перед днем 13 березня 1938 р. (злука з гітлерівською Німеччиною). Вимоги судетських німців та німецьких громадян, які в повоєнному часі дістали австрійське громадянство, не будуть задоволені.

Цей самий посол заявив, що його уряд має намір нав'язати близькі зв'язки в ділянках культурній, соціяльній та господарській. Зокрема, ЧСР заінтересована ділянкою торговельною, а головно тому, що Австрії повернули Совєти різні промислово-торговельні підприємства, які до того часу збували свої промислові продукти в ЧСР. Це своє бажання підтвердила Прага живою та багатою участю в цьогорічних віденських торгах. Дальшим доказом заінтересованости ЧСР Австрією є призначення постійного кореспондента пресової аґенції у Відні. Це саме вчинив і орган чеської компартії „Руде Право". Не є також ніяким випадком, що східньонімецька преса, заступлена двома кореспондентами. А що це все робиться з наказу і в інтересі Совєтів, виходить ясно з промови, що її виголосила представниця східньонімецької торговельної палати Вольтер з нагоди відкриття цьогорічних віденських торгів. Вона сказала: „З підписанням договору (Москва-Відень) відкриваються нові можливості для унормалізування відносин між обома країнами (Австрія-Східня Німеччина) не тільки в господарській, але й в інших ділянках.

Не тільки ЧСР, але й Угорщина запалала тепер великою любов'ю до наддунайської країни. До Відня вислав Будапешт свого міністра торгівлі Боґнара, який висловив гаряче бажання скріпити торговельні зв'язки між цими двома державами. І тут також порушено питання австрійського майна в Угорщині, при чому австрійські політики вважають, що ця справа буде полагоджена корисно для їх держави, бо Угорщині, а власне сказавши Москві залежить на тому, щоб дорешти задурманити світ, буцімто Кремль та його сателіти бажають співжиття.

Згадані ходи закордонної політики ЧСР та Угорщини — це лише невеличкий відтинок того пляну політичної офензиви, що її диктує своїм сателітам Москва. А така політика для вільного світу є куди небезпечнішою, ніж явне, вороже становище.

Нестор

З ПЕРСПЕКТИВИ СКАНДИНАВІЇ

Копенгаґен, грудень 1955 р. — Як я вже згадував в першій статті „З перспективи Скандинавії" — шведи пояснюють розбіжність своїх політичних інтересів з інтересами Европи геополітичним положенням „острова". Хоч на ділі йде про найзвичайніший страх перед вплетенням країни до силової розгри між Заходом і Сходом, а невтралітет в останніх двох війнах саме уможливив теперішній життєвий рівень, їхню логіку ще можна принаймні розуміти. Вже тяжче зрозуміти калькуляції данців, що також прозраджують сильні невтралістичні тенденції, а голоси проти участи Данії в Організації Північно Атлантійського Пакту (НАТО) тут щораз сильніші.

Політична короткозорість частини населення і його розрахунки теж на... невтральність прямо роззброюючі і не витримують навіть побіжної дискусії.

У редакції „Berlingske Tidende". що є одним з чотирьох великих щоденників Данії, займає дуже профільоване становище до конфлікту Схід-Захід і поборює невтралістичні тенденції, редактор, який робив зі мною інтервю, не лишав сумнівів щодо наївности частини своїх компатріотів. Він з власної ініціятиви закінчив інтервю тим, що в газеті появились підсумки нашої довшої розмови в тому сенсі, що коли не знайдеться на Заході достатня кількість енерґії і активности проти большевицької небезпеки, — слова Хрущова про остаточну перемогу комунізму матимуть шанс на реалізацію. „Дамо це до газети — сказав він, — щоб при доброму обіді наша публіка могла хоч на хвилину подумати, що кінець-кінцем і той багатий обід може бути загрожений".

„Дух Женеви" запаморочив голови

також і декому з протестантських кіл. Як оповідав мені колишній естонський посол в Данії, що працею в бібліотеці заробляє тепер не хліб, недавно відвідала церковна делеґація Данії, на запрошення Москви, Ригу, побувала там в церквах, університеті, і вернувшись до Копенгаґену засипувала пресу описами тамошнього добробуту, а зокрема релігійної свободи. Взагалі цієї осени були модні прогулянки шведів та данців до СССР, і хоча критичніші учасники скоро зорієнтувались, що йшло про „кондуктед тріпс", все ж не бракувало й наївняків. А щоб їх не забракло, про це стараються панове з совєтської амбасади, число членів якої йде на кількасот. Очевидно, на офіційному списку дипломатів стоїть ще безліч „допоміжних", „культурних" і „фахових" комісій, які напевно не дармують. Тому й американська амбасада, як мене інформує вищезгаданий дипломат, дотримує кроку і старається також кількостево бути на висоті завдань.

Grand Hotel і D'Anglaittere

Перший — це місце, де інтернаціональна публіка Стокгольму затягає кватири, влаштовує пресові конференції і де при обіді, по п'ятій вечора, відходить біржа політичних новин. Дистинґовані дами і елеґантні панове, що приходять сюди ніби для розваги, шукають, одначе, не флірту, а чогось дуже конкретного — інформацій. Бо Стокгольм по сьогоднішній день підслуховий пункт Заходу і Сходу, обсаджений першими ґарнітурами дипломатів і кореспондентів.

Копенгаський „D'Anglaittere", хоч не менше елеґантний своїм влаштуванням, такою біржою не став. Сюди також приходить на „файф о'клок" товариська „сметанка" міста, переважно літнього віку жінки, тут має свій „Stammtisch" п-ні Ліс Ґрос міністер торгівлі Данії і не бракує дипломатів та журналістів. Тільки атмосфера тут куди спокійніша як в „Grand Hotel'і", тут більше товариських пліток і показів моди, ніж політики. До речі, Ліс Ґрос — це мати трьох дітей з яких наймолодше має один рік. Пані Ґрос бачив я під час одного „файф о'клоку", коли вона з найстаршим сином заїдала тісточка з кавою. Пересічна собі жінка, вона попала в міністри як соціялістична діячка, щоб заступати в уряді домових господинь. Таке пояснення дістаю від данського колеґи, а з його міни вичуваю, що це чи не копіювання американської Лус з Риму або державних секретарів-жінок у Вашинґтоні. Чи дорівнює вона їм як фахова сила — годі мені судити.

Данцям вона видно подобається, зокрема тому, що має багато дітей. В її віллі, на периферії міста, кожне з дітей має свій покій, на дверях якого написано ім'я дитини і влаштовано дзвінок для улегшення внутрішньородинної „комунікації" та справного функціонування хатнього порядку.

На Борнгольмі,

данському острові, живе маленька колонія українців, щось із 100 душ. Це і вся „Україна" в Данії, бо в перших роках по війні умови для втікачів з СССР тут не були пригожі. Але кілька данських журналістів і громадян, що з ними я мав змогу говорити, виявили навіть незлу орієнтацію в українському питанні. Журналісти були поінформовані про боротьбу УПА, про визвольні дії підпілля під час і по війні, а в одному випадку ствердив я пам'ять про польську пацифікацію в Західній Україні.

Цікавою натомість і характеристичною є поінформованість одного данського банкового урядника. До речі, я був його гостем і в довгій розмові відкрив його „конексії" з Україною. Він познайомився десь наприкінці 1949 року з українським робітником, що, заробляючи тижнево 50 корон, давав на українські національні цілі 20 корон тижнево. Ця справа його зацікавила. Бо якщо, подумав собі він, є така жертвенність, то мусить бути велика й серйозна ціль. З того зацікавлення прийшло до малої студії, і сьогодні він „обгризається" зі своїми колеґами та знайомими, коли вони мішають українців з росіянами. Його син теж має „Україна-гоббі". Він пильно слухав мій телеграфічний курс українознавства і просив дістати якусь добру книжку про Україну. Малесенький епізодик, який не вплине на зміну політики Данії, але приємний і будуючий.

**

„Північний експрес" зупинився в Фленсбурґу. За мною Скандинавія, що її я протягом трьох тижнів старався пізнати. Три тижні — короткий час для написання студії, але вистачальний для репортажу.

Любомир О. Ортинський

„ТИЖДЕНЬ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ" В УГОРЩИНІ

Намагаючись якнайтісніше прив'язати до себе сателітів, Москва вдається до найрізноманітніших засобів. Як приваблу для цього використовує, зокрема, Україну, де, мовляв, національне питання вже давно вирішене в дусі Леніна. Вкінці листопада, в пляні такого „прив'язування" сателітів, переведено в Угорщині „Тиждень Радянської України". 28 листопада в Будапешті відбувся вечір, присвячений початкові тижня. На вечорі, як подає газета „Радянська Україна", були присутні голова Президії Угорської „народної" республіки, члени політбюра угорської компартії, секретар Угорсько-Совєтського товариства, члени делеґації Верховного Совєту СССР В. Тітов та Є. Гончаров, представники посольства СССР і багато інших достойників. Бракувало серед присутніх лише... представників Совєтської України. Навіть доповідь на тему „Успіхи України в будівництві комунізму" виголосив член президії Угорсько - Совєтського товариства якийсь Імре Тренчені-Тальдапфель.

У МОСКВІ ТУПНУЛИ — В КИЄВІ ВІДГУКНУЛИСЬ

Після постанови Центрального Комітету компартії і Ради Міністрів СССР про „Усунення надмірностей у проєктуванні та будівництві" (див. „Свобода" з 29 листопада в ст. „Нові козли відпущення"), коли то архітектів обвинувачено в розтринькуванні державних коштів, „суверенний" київський уряд і київський філіял московської компартії видали аналогічну постанову, в якій знаходимо ті самі „гріхи" і „провини" архітектів, але вже не російських, а українських. У постанові, зокрема, висловлено догану президентові Академії архітектури УССР (її тепер вже зліквідовано) Заболотному і багатьом іншим причетним та непричетним особам за „допущені помилки й надмірності в забудові Києва і інших міст України".

Н. Дорошенко-Савченко

ПОЧАТКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ НА ПРОСКУРІВЩИНІ

(Спогад)

(3)

Діло було таке. Напередодні виборів Українська Громада знайшла простору хату, в якій зроблено „штаб". Настелили на долівці соломи, дістали величезний самовар, наготовили вечерю. Того ж дня вже зранку Верхола попередив, аби Н. Дорошенко й К. Місєвич дижурили весь день у „штабі" й нікуди не відходили, а сам зник невідомо куди. Попередив одначе, щоб приймали делеґатів, коли такі будуть сюди приходити. Дійсно, по полудні почали напливати до нас делеґати-селяни. А на вечір з'явився й сам Верхола. Що ж виявилося? Він засів у полі на перехресті доріг, які вели до міста, й спроваджував селян на нашу адресу. Ввечорі хата вже була повна гостей. Можливо, що селяни спочатку самі не зорієнтувалися, куди вони попали, бо звичайно Кисільов і К-о приготовляли для делеґатів - селян приміщення.

Після вечері всі порозсідалися на соломі й почалася праця: усю ніч ми „накачували" селян, з'ясовуючи їм, чиїх батьків, чиї вони діти. Тут були й лекції з історії України, її змагань за волю, про експлуатацію України Росією, про багатства України та про перевагу самостійного життя для народу. Намічено також усіх наших кандидатів на членів управи та на голову. На голову намітили д-ра М. Стаховського, а на членів: Т. Верхолу, вчителя народної школи Чухрія, ще двох вчителів, чи не бл. п. Осецьку та одного селянина. Підсумовуючи свої сили, все таки не були ми певні перемоги.

Вранці хтось із наших „громадян" прибіг і сміючися оповідав, що Кисільов та його прибічники хвилюються, що ще й досі немає селянських делеґатів, мовляв: вже й готель і ресторан замовлено, а ніхто не приїздить.

З огляду на непевність успіху, наша Громада зблькувалася з жидівським робітництвом, пообіцявши їм одно місце в управі. Буржуазні кола жидів, як уже було згадано, йшли з росіянами.

На вибори наші пішли гуртом і зайняли суцільно ліву сторону залі, на шкільних лавках. Спереду, на кріслах сиділа „еліта": росіяни, поляки й жиди-буржуї.

Вже на залі, Верхола ще раз пішов пропонувати полякам бльок, обіцюючи одно місце в управі, але ті гордо відмовилися, так були певні своєї перемоги.

Першим мали вибирати голову. Наші роздали картки селянам із кандидатурою д-ра М. Стаховського. Селяни вже заздалегідь були ознайомлені з особою д-ра Стаховського, як з народним діячем, який за царського режиму за це сидів у в'язниці. Сам кандидат забрався аж на останню лавку та все просився зняти його кандидатуру, пророкуючи повний наш провал і скандал та що його це цілком скомпромітує. Але ми були невмолимі. Почалися вибори. Бідний д-р Стаховський сидів, схилившися на лавку, й голову сховав у руки. Селяни поваґом підходили до виборчої скриньки, кидали свої картки й ще мацали, чи добре пішла та куди треба.

Українці перемогли! Д-р Стаховський був обраний на голову: треба було 2/3 голосів. Що тоді почалося! Наші делеґати зірвалися з місць і всі ми гуртом кричали: Слава, слава Україні! Слава нашому голові, д-рові Стаховському! На сцену просимо нашого голову! Передні ряди здивовано оглядаються в нашу сторону. Під шалені оплески й овації д-р Стаховський виходить на сцену й схвильований вклоняється. Знову бурхливі оплески й оплески й овації. Це була незабутня хвилина! Це була перша перемога українців, така несподівана для самих і така повна! І то де, в такому осячому гнізді! В місцевості, де перед тим всеціло панували росіяни й поляки, де ще так недавно й писнути не можна було по-українському — і раптом така перемога українців!

Далі мали йти вибори членів управи. І ось тепер поляки прийшли проситися до бльоку, аби мати бодай одно місце. Але тепер наші відмовилися. Наші члени управи були вибрані великою більшістю голосів. Виявилося потім, що ті жиди, які тримали перше з росіянами, довідавшися, що українці дали одно місце в управі жидові, — всі голосували за український список.

В новій управі керівником освітнього відділу став Верхола. Він відразу енерґійно прийнявся за українізацію шкіл. На вільні місця призначав вчителями кол. полонених галичан.

З черги наша Громада взяла участь у Селянському З'їзді. Тут уже позначилися намагання большевиків опанувати селянство. Їх промовці переконували, що не треба відділятися, бо, мовляв, разом краще, „всі їли з одного котьолка", — ще ж продовжувалася війна. Очевидно їм сіллю в оці була Українська Центральна Рада й вони силкувалися відтягти селян від визнавання її. Наші промовці мали добрі арґументи проти тієї єзуїтської любови „старшого брата". Їм закидано, що вони люблять нашу пшеницю, вугіль, залізо і т. д. Ми використали також випадок, про який прочитали в часописах, а саме: в Саратовщині москалі побили українців переселенців. Це так вплинуло на наших селян, що вони почали з обуренням кричати російським промовцям: „геть!"

Перемога була ніби на нашому боці, але після перерви на обід, прийшовши на залю, ми не застали нікого. Виявилося, що большевики перетягнули селян продовжувати з'їзд до військових касарень: мовляв, там більше місця, а насправді, щоб оточити їх гущою москалів. Тоді бо було вже багато дезертирів, внаслідок розвалу фронту. Всі вони перебували в касарнях, як переходовому таборі. Звичайно, ми поспішили до касарень. Не маючи змоги опанувати з'їздом, ми зірвали його.

Улаштувала Громада наша й Шевченківське свято в травні. Одначе, я не могла вже буде на ньому, бо мене делеґовано земством на курси українознавства в Києві, куди поїхало нас двоє кандидаток. По закінченні тих курсів і моїм повороті до Проскурова, наше Земство зорганізувало короткореченцеві курси українознавства для вчителів. На програму складалися такі предмети: українська мова і література, українська історія, географія, українське мистецтво, кооперація і спів. На місці знайшлися майже всі лектори з вищою освітою, а спів викладав композитор Стеценко. Та курси ці не пощастило закінчити, бо перешкодила евакуація Проскурова, що відбулася наприкінці червня. Як директорка дівочої виділової школи, я мусіла вивезти її. Я вибрала Полтаву. Обставини склалися так, що я залишилася працювати в Полтаві, а до Проскурова приїздила лише в половині жовтня 1917 р., аби передати виділову школу новій директорці.

Я забула згадати, що ще за мого перебування в Проскурові була українізована й міська управа. Таким чином, українське життя в Проскурові й повіті вже було організоване, а послідуючим діячам хіба треба було його продовжувати й розвивати, а не організувати, як про це говорить у своїй статті проф. Розгін. Контакт з Українською Центральною Радою також уже був налагоджений.

На закінчення хочу сказати, що як з поданого видно, українська народна стихія ніде на Україні не завмерла, навіть в так пильно бережений царським режимом Подільській землі. Вона була лише приглушена, загнана під пресію й заборонами царату. Коли ж вдарив дзвін волі, українським діячам легко було відкрити очі засліпленим землякам. Оце я й хотіла показати на прикладі виборів до Повітової Земської Управи в Проскурові. Зате „старший брат", на той час червоний, не перебирав у заходах, аби розколоти наш народ. Перші познаки грядучої бурі й боротьби з нею вже почали проявлятися, як це видно з прикладу Селянського З'їзду.

ВІСТІ ЗУАДК

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc. P. O. Box 1661, Phila 5, Pa.

ДО АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

„Далекий світ, великий час,
Пливуть літа рікою,
А я все пам'ятаю Вас,
Як йдете з колядою".
(Богдан Лепкий).

Дорогі Земляки;

На кого з Вас не роблять враження в горі наведені слова поета. Вони пригадують Вам світлі Різдвяні традиції великого українського народу. „Йти з колядою" означало останніми десятиліттями перед останньою великою війною не що інше як народні збірки на культурні й гуманітарні цілі української збірноти на західно - українських землях.

Ця прегарна традиція Різдвяної жертвенности при допомозі коляди прийшла разом із людьми українського роду й до Америки. Вже одинацять літ американська українська громада жертвувала на коляду для потреб і завдань Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. Бо ж цей Комітет є одинокою незалежною американською українською установою, що виконує велику переселенчу й гуманітарно-допомогову працю для українських скитальців, жертв останньої кривавої війни та московсько-комуністичної окупації українських земель.

Як попередніми роками так і цього року Злуч. Укр. Амер. Доп. Комітет закликає Вас жертвувати з нагоди коляди на його важні й великі потреби. Не забувайте, що Комітет має в 1956 році переселити кругло 4 тисячі скитальців до ЗДА з Европи, що має допомагати та давати опіку в Европі всім тим українським людям, які не можуть переселитись, як невилічимо хворим, інвалідам, старшим і взагалі всім непрацездатним та дітям.

Памятайте, Дорогі Земляки, що Ви будете святкувати Різдво в достатку, а Ваші брати і сестри на скитальщині, що живуть у нужді та недостатках по таборах, напевно надіються на Вашу допомогу, на Вашу жертвенність. Давайте ж цю допомогу через ЗУАДК, щоби він зміг її своєчасно розділити поміж потребуючих в Европі та спинити не одну сльозу, що напевно впалаб на пустий святовечірний стіл з жалю, що ви про них найбідніших забули.

Тому колядуйте і жертвуйте всю коляду на пекучі і невідкладні гуманітарні потреби Злуч. Укр. Амер. Доп. Комітету згідно з традицією та відповідно до вимог, що їх ставить до Вас почуття Вашої ж громадської та національної гідности. Відкрийте Ваше серце і піднесіть Вашого духа, відродіть їх жертвенністю для покривджених долею Ваших земляків.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет

Екзекутива:

д-р Володимир Ґалан — президен, д-р Матвій Стахів, адв. Михайло Пізнак, Олена Лотоцька — заступники, Павлина Різник — секретар, інж. Іван Харамбура — касир, ред. Василь Мудрий — екзекутивний директор.

Контрольна Комісія:

Василь Довгань, ген. Олександер Загродський, Катерина Пелешок, ред. Іван Кедрин, Роман Слободян.

Рада Директорів:

Д-р Осип Андрушків, Антін Ватюк, Теофіль Бак-Бойчук. Іванна Бенцаль, Дмитро Василащук, Олександер Галелюх, Дмитро Галичин, Катерина Гульчій, ред. Антін Драґан, інж. Степан Куропась, д-р Петро Мірчук, інж. Панас Панасюк, Андрій Шекерик, Тарас Шпікула, Роман Шраменко.

ВСЯ КОЛЯДА ЗУАДК-ові!

Є багато прегарних українських народних звичаїв, але, мабуть, таки найкращий з усіх них — звичай колядування. Ходити від хати до хати з побожною піснею на устах, співати „Бог Предвічний" під морозявим квітом покритими вікнами, що ясним світлом відбивають від довкільної біляви снігу та від темряви ночі, бажати щастя-радости господарям з нагоди великого свята Різдва Христового й зустрічатися з вдячною гостинністю господарів — скільки тут пов'язано моментів різдвяної символіки, любови до рідної пісні, вірности церковно-християнській традиції та сердечности земляків! Ворожий Богові й усім виявам народного ідеалізму большевизм замкнув колядникам уста, а саму колядку загнав у підпілля, дозволивши їй вегетувати в записах „фолкльорного матеріялу".

Українські іміґранти з різних земель України привезли сюди, на американський континент, також і невмирущі українські колядки та чудовий звичай колядування. Правда, у великих американських містах це вже складніша справа: місцева обстанова позбавляє той український звичай його романтичної принади. Але сам звичай зберігся і колядки лунають на Різдво не тільки по всіх церквах в Америці, чи співані за Свят-вечірніми родинними столами, і не тільки при слуханні платівок. Несуть колядку й живі колядники. Зберігся теж „старокрайовий" звичай, який з поняттям „Коляди" зв'язує грошову збірку на найкориснішу народну ціль.

Від рівно десяти років Коляда в З'єдинених Державах призначена на цілі ЗЛученого Українського Американського Допомогового Комітету. Вона йшла спершу в рямцях збіркової акції Українського Конгресового Комітету, на Народний Фонд, з якого 35% діставав ЗУАДК. За умовою з 1952 року, збірка „Коляди" й „Писанки" відокремлена від Народного Фонду, в якому більше не партиципує ЗУАДКомітет, і таким чином ЗУАДКомітет переводить її самостійно на свої харитативні цілі. Ті дві збірки є насправді матеріяльною підставою існування цієї нашої центральної харитативної установи і всієї її велетенської праці. Тож гасло „Вся КОЛЯДА — ЗУАДК-ові" вже ввійшло в нашу американсько-українську традицію. Минулого року це гасло звучало ще „Вся КОЛЯДА — залишенцям". Ми повторюємо його знову цього року, бо цілі ЗУАДКомітету залишились ті самі, зилишилась та сама потреба для рідної харитативної роботи, і перебувають ще в Західній Европі українські залишенці, жертви большевицького режиму в Україні й останньої світової війни, які не всилі вмеміґрувати й здані в цілості чи частинно на допомогу своїх братів в Америці.

Друковані широкі інформації з 5-их Загальних Зборів ЗУАДК-ту, що відбулися минулого місяця у Филаделфії, пригадали українській громаді, скільки є українських злиднів по цьому боці залізної завіси, і що справою чести й примітивним обов'язком американських українців є бодай частинно поменшити й злагіднити ту нужду українських людей. Гасло „Брат-братові" було завжди священним гаслом американських українців. Наша американсько-українська громада завжди була горда, що вона серцем відчуває недолю своїх братів, залишенців в Европі, і розумом розуміє потребу допомагати їм. І за думками та словами американських українців завжди йшли діла: жертвенність американських українців була ставлена за зразок іншим національним групам, тим паче, що американські українці не мали й нині ще не мають мільйонерів, наших великих бизнесменів можна порахувати на пальцях, а велика більшість наших громадян в Америці все ще знаходиться в стадії будування власної екзистенції. Вузький еґоїзм і скупарство, що зменшили жертвенність, не вбили і не вб'ють почуття добра і зрозуміння для підтримування доброго діла.

До цієї української жертвенности в Америці стукає наш славний ЗУАДК. Він збирає не на себе, він збирає не на політичні цілі якоїсь партії, не на цілі якогось стану чи професії, не на цілі якоїсь організації, що має обслуговувати власних членів. Він збирає на найбідніших, на тих наших братів і сестер, які потребують помочі, він збирає датки від української громади для української громади. Його адміністраційний апарат мінімальний й оплачується нижче як в будь-котрій американській фабриці чи установі. Централя ЗУАДК-ту зуміла добитися того, що понад 20 українських еміґрантів працює в Европі за платні, одержувані з міжнародних допомогових джерел, ЗУАДК добуває з цих міжнародних джерел все, що може осягнути, щоб поширити акцію в користь потребуючих. До них належать і переселенці, для яких ЗУАДК мобілізує ашуранси, не тільки поіменні, але й „анонімні", оформлює їх переселенські справи та дістає на своє ім'я позичку на кошти транспорту, бо держава перестала перевозити їх безплатно. 40,000 іміґрантів приїхало до ЗДА через ЗУАДК, і він хоче доповнити те число бодай ще 5,000 нових переселенців.

Американська держава дає ЗУАДК-ві безплатно харчі для залишенців. Але скільки грошей треба, щоб ті харчі змагазинувати, звести й справно розподілити, хоч ЗУАДК старається оплатити розподільний апарат теж мінімально, у великій мірі користаючи з патріотичної некорисливости людей. На 1956 рік централя ЗУАДК-ту заплянувала отримання від американського уряду безплатних харчів для залишенців в загальній кількості одного мільйона фунтів, вартости 400,000 долярів, не рахуючи цукру, що його треба купити за готівку. На кошти перевозу, магазинування й найдешевше оплаченого розподілу тих масових артикулів треба багатьох тисяч. 100 однодолярових пачок КАРЕ замовлено для українців в Італії, 500 — для українців у Юґославії. А на саму готівкову, зрештою теж мінімальну, постійну допомогу окремим особам в Европі ЗУАДК видає місячно по 900 долярів. І в самій Америці є часті випадки, коли треба людей ратувати в нещасті, негайно, одноразово, або й впродовж довшого часу, чи навіть постійно.

Народну справу веде ЗУАДКомітет, і тому він має право відкликатися до народу, стоячи під народною контролею. Нема в ньому ніяких таємниць, ніяких неясних позицій і ніяких гаслових заслон. Це самостійна українська організація, яку покликала до життя громада, яка працює для громади, контролюється громадою і залежить від жертвенности громади.. У різних місцевостях є, очевидно, місцеві потреби, з них деякі поважні, гідні підтримки. Але громадською і загальноохоплюючою установою на весь терен З'єдинених Держав, установою, що має право діяти і діє у широкому світі, поза відрізаною від світу Україною, де тільки є потребуючі українці — є ЗУАДК. І тому пригадуємо й кличемо: ВСЯ КОЛЯДА — ДЛЯ „ЗУАДК'ту" — „КОЛЯДА — ДЛЯ ЗАЛИШЕНЦІВ". Хай збіркова листа ЗУАДК'ту заступить колядників із звіздою і хай ніхто не відмовиться дати на збіркову листу ЗУАДКомітету щедру пожертву.

І. К.

НАША КОЛЯДКА НАД ЗАЛЬЦАХОМ

(Спогад)

„Тільки колядка тужить..."

Ось уже стільки років минає, як мандруємо світом з Тобою, Колядко наша Рідна...

Якими тільки шляхами не ходили ми, куди не доходили й де тільки не бували ми з Тобою...

І хто тільки не вітав нас захоплено, слухаючи Тебе, зворожений Твоєю красою...

Лунала Ти на верхів'ях рідного Бескиду у перший Свят-Вечір першої світової заметілі, коли юнаками — стрільцями сперше зустрічали Його далеко від рідної хати.

Гомоніла Ти над Стрипою у другий, коли колядували ми у полі вдруге.

Линула Ти на Рідну Землю з двірця далекого, чужого, непривітного, дошкульно морозного Омська, куди прибули ми ешалоном полонених у третій наш Свят - Вечір тієї хуртовини.

А згодом — Ти була з нами в усіх таборах і келіях тюрем на всьому шляху нашого покоління.

І всюди й завжди Ти сповіщала вістку — пригадку про Предвічне, Повсякчасне й Непроминаюче, Спасенне.

І наче віщувала Те й нашому народові.

І Цим бадьорила й нас.

Коли ж у другу світову заметіль почалася ця наша чергова мандрівка чужиною — з нами пішла й Ти.

Пішла і в Альпи холодні.

Щоби бадьорити нас Вірою й Надією.

Бо Ти — наша Колядка Рідна.

★

Десять років тому.

Місто над Зальцахом. Місто Моцарта. Столиця Краю, що в ньому колиска свят — вечірньої „Штілле Нахт, Гайліґе Нахт". Колиска пісні-коляди, що тепер лунає скрізь — і тут, на цій Землі.

У цьому місті — скитальці різних країн і народів. Між ними — й українці.

У студінь вечора 6 січня, коли люд місцевий виходив із храмів, святкуючи Празник Трьох Царів — вулицями старовинного Зальцбурґу ішов гомін нашої, української колядки.

Вона гомоніла в цю нашу тиху ніч, у цей наш Свят-Вечір. Гомоніла тут уперше, гомоніла чаруючо, гомоніла так, як колись гомоніла у Свят - Вечір вулицями сіл і міст Української Землі.

Гомоном нашої колядки був повний у цей вечір — ба й у цілу ніч — весь старовинний город над Зальцахом.

Це колядували українські табори. Це ходили містом українські хори колядників, відвідуючи хати земляків, що жили в місті, поза таборами.

Так зазнайомилося місто над Зальцахом уперше з нашою колядкою.

Рік згодом — і в наступних — вона неслася вже етером звідтіль у всю країну, передавана радіовисильнею „Рот — Вайс — Рот", співана нашими, щорічно, хорами.

★

Пригадується один Свят-Вечір у цьому місті над Зальцахом. Свят-Вечір одної української родини.

Традиційна вечеря з усім, що в цей наш Свят-Вечір. За столом гість — високий достойний Церкви цього краю.

Враз — заповідь радіовисильні:

„Сьогодні — український Свят - Вечір. Передаємо українські колядки. Співає український хор у Зальцбурзі".

Масстатичне „Бог Предвічний" — а далі колядка, за колядкою.

І слухали їх тоді не тільки ми, у цій родині, не тільки всі українці, що святкували тоді це наше традиційне, дороге спогадами Свято. Слухали їх тоді й тисячі місцевих людей, що були при своїх радіоприймачах.

Наша колядка гомоніла тоді етером у старовинному місті над Зальцахом, гомоніла у всій цій альпейській країні.

Коли ж пролунав останній акорд — гість промовив:

„Особливий, глибокий чар несеться від української святвечірньої пісні. Багатий ви нарід, маючи такий скарб".

★

З того часу, від того нашого Свят - Вечора першого у місті над Зальцахом, минає ось рік десятий.

З того часу, від того Свят-Вечора, ми, що були тоді громадою одною в Зальцбурзі, розбрилися всіми континентами вільного світу.

З того часу, від того Свят-Вечора, багато ще наших земляків залишилися і там, у Зальцбурзі, і в містах та селищах обабіч історичного Зальцаху, і в багатьох місцевинах областей вільної тепер уже Австрії. Залишилися, надією вичікуючи виїзду до нас.

І сьогодні, коли ми тут, на цій Вільній Землі, вільними й повними людьми святкуємо вдесяте відтоді Свят - Вечір і згадуємо наше тодішнє спільне з ними святкування в місті над Зальцахом — згадують його, віримо, й вони, там. Згадують і цей перший гомін нашої колядки. І думками линуть сюди до нас усіх, що були тоді з ними.

Полинемо ж нашими думками сьогодні й ми туди, до них.

А з серцем нашим хай лине туди звідсіль і наша колядка.

Хай лине у Зальцбурґ і Галляйн, у Лінц і Астен, у Відень і Грац, у Віллях і Шпітталь, в Інсбрук і Куфштайн, в Ляндек і Бреґенц.

Хай лине у всі місцевини австрійських Альп, де сьогодні при свят-вечері наші земляки — залишенці в Австрії.

Хай лине до них і дасть їм спокій у душі.

Хай лине до них і скаже їм, що й тепер, як і тоді — всі ми одна родина. Хоч роз'єднана океанами — але з'єднана й єдина традицією, любов'ю братньою, глибінню спільно пережитого та — спогадом цим дорогим.

А з нею, колядкою нашою рідною, хай пливе туди звідусіль, від усіх нас, до наших сестер і братів-українців, залишенців на цьому незабутньому етапі скитання нашого народу і наша їм щира і щедра коляда!

Н. С.

Ню Йорк, у січні 1956.

НА СВЯТИЙ ВЕЧІР

Смеркається. Ослизлий день
Між мурами конає.
В печі червоний блис огень,
А в сінях вітер грає.

Той тихий і сумний настрій
Несе мене світами,
І я лечу на крилах мрій
До батька і до мами.

Сніжок паде, як срібний пух,
Мороз малює квіти;
Накритий стіл, в куті дідух,
Пустують в сіні діти.

Знайшли собі свистун горіх
І свищуть в перегони;
Лящить в ушах діточий сміх,
З дзвіниці дзвонять дзвони.

Гей, кілько то минуло літ!
А я так добре чую
Кожухів шелест, скрип чобіт
І щиру пісню тую.

Далекий світ, великий час,
Пливуть літа рікою,
А я все памятаю вас,
Як йдете з колядою.

Ще й нині чую, як Юрко
Співає: „Бог предвічний",
Як сопраном пищить Федько,
Баском реве Зарічний.

Скрипливий наболілий спів,
Такий, як хлопські груди.
Та хто його раз зрозумів, —
До смерти не забуде.

Ще й нині бачу ,як Федір
„Вінчоване" голосить.
Втворились двері на-розтвір
І батько в хату просить.

І починається вечеря
У пан-отця гостина.
Ціле село єднається,
Немов одна родина.

Далекий світ, великий час,
Пливуть літа рікою,
Гей! Що чувати там у вас?
Чи йдете з колядою?

Чи ще живий Федір, Юрко,
І мій сусід Зарічний?
Чи й нині, як колись, давно,
Співають: „Бог предвічний?"

Чи й нині мерехтять зірки
Над хатою старою?..
Гей, краю мій, не знаєш ти,
Як тужу за тобою!

Богдан Лепкий

Д-р Лука Мишуга

ВІДКРИЙМО СЕРЦЯ!

(Передрук із різдвяного числа „Свободи" з 1938-го року).

Чим і як найкраще пошанувати пам'ять про Різдво Христове? На те бажали б ми знайти відповідь у цій святочній статті. І нам здається, що відповісти на це — не трудно.

Що доброго може вийти з Назарету? Так казали про Назарет у тім часі, коли народивсь Ісус Христос. А проте це Він поставив в основу своєї релігії вимогу: робити добре! Тому, коли ми сьогодні, як християни, хочемо віддати пошану Христові, то пам'ятаймо при співанні коляд дома чи в церкві за те добро. А з ним і за ті слова пророка Ісаї, які Ісус так часто звик був нагадувати: Ті люди віддають мені шану, але тільки устами, а серця їх — далекі від мене.

Добро творити — значило, як у старім так і в новім заповіті, допомагати ближнім, що потребують такої допомоги. Це значило — жертвувати. Христос підніс ось таку жертвенність до найвищих висот. Він злучив її тісно із своєю наукою, з релігією. І тому, згідно з християнською релігією, хто голодного нагодує, чи спрагненого напоїть, хто зробить щонебудь доброго тому, що в нужді чи нещасті, той робить це для Христа. Це значить, що хто жертвує, той виконує угодне Богові діло.

Ось і тому Різдво Христове не може бути правдивим святом, коли воно обмежиться до дарунків, якими себе взаємно обдаровуємо, до гарно прикрашеної ялинки, до куті й інших різдвяних страв, чи до коляд. Бо якщо воно має бути правдивим святом, то до цього мусить прилучитися ще й — жертвенність. Ось та жертвенність, про яку в старім завіті сказано, що вона так стирає гріхи, як вода згашує вогонь.

Наводимо це для пригадки, що не може й не сміє бути такої християнської української родини в Америці, яка могла б і цього року засісти на Святий Вечір до гарно прибраного й повного столу, не подумавши про те, що є так багато серед нашого народу таких, що не мають у тім часі шматка хліба, що не мають даху над головою, що мучаться за те, що чесно й вірно служили нашій визвольній ідеї.

Як бувало, так і цього року ходитимуть наші колядники по наших хатах, щоб збирати жертви на благородні цілі. Ось ті колядники сповняють добру, християнську і патріотичну службу. Тому можна сказати, що той, хто сидить коло повного столу, а таких колядників не приймає, чи з нічим відпускає, Різдва Христового правдиво не святкує, бо грішить супроти тої ідеї, яка положена в основи християнського світогляду. Та ми віримо, що таких між нами не буде.

Хай отже понесеться з наших українських хат відгомін старих і новітніх патріотичних колядок. Хай уста їх співають. І хай ті коляди вносять у наші серця радість і нову надію на краще завтра. Але заразом хай відчиниться наше серце і хай накаже кожному з нас: **Жертвуй!**

Д-р Вол. Ґалан

НАРОДНА ІНСТИТУЦІЯ

Злучений Український Амеканський Допомоговий Комітет, популярно званий ЗУАДК-том, увійшов у другу декаду свого існування і своєї праці, здобувши собі виїмкове місце не тільки в нашому американсько - українському суспільстві, але й серед українців взагалі та, що найголовніше, на міжнародному терені. Прямо вірити не хочеться — і багато з наших людей не може та не хоче повірити, — що українська інституція, не зважаючи на всілякі внутрішні і ще більші зовнішні перешкоди і трудноці, могла впродовж одної декади вирости у справжнє поняття серед своїх і у фактор на широкому міжнародному гуманітарно - допомоговому форумі.

Я не маю потреби повторювати фактів, бо вони відомі і наявні. З малої інституції, що розпоряджала заледве кількома людьми і трьома сотнями долярів на початку в 1944-му році, виросла установа, через реєстраційні книги якої перейшли десятки, якщо не сотні тисяч осіб тих, що допомагали і з допомоги користали, як і мільйони долярів, зібраних і виданих на допомогу. Це тільки та конкретна праця і її результати і, хоч як вони великі, проте не одинокі і не найбільші. Жадними бо іменами, ані жадними цифрами не зміряти тієї вартости, ані тієї прислуги, що її має і яку зробив ЗУАДКомітет для тієї великої справи, яку ми загально окреслюємо як українську справу. Це могла бути коньюнктура, але тим не менше саме ЗУАДКомітет, крім своєї практичної допомогової діяльности, виніс своє ім'я, а з цим і взагалі українське ім'я на широке американське і міжнародне форум, своєю акцією і своїми інтервенціями він виніс на це форум і всю не тільки допомогову, але й національну українську проблематику.

Це своє значення і цю сваю ролю ЗУАДКомітет завдячує в першу чергу тому, що він є націанальною, народною установою. Тепер це різні люди можуть різно ставитись до ЗУАДКомітету. Правда, велика частина оцінює його питому вартість та значення для українства взагалі, але є ще й такі, які з різних мотивів та з різних причин дивляться на нього крізь свою групову чи особисту призму, або крізь призму одного якогось конкретного факту, не бачучи цілости. Та це вже справи не міняє. Ріст і праця ЗАУДКомітету впродовж такого відносно короткого часу, як одне десятиріччя, доказують і підкреслюють два головні моменти: перше — це величезний потенціял наших народних сил і зусиль, якщо їх відповідно зорганізувати і спрямувати, та — друге — величезні не тільки потреби, але й можливості для виявлення того потенціялу на найширшому — можна б сказати — світовому полі.

Очевидно, що нашим спільним завданням і обов'язком є докласти всіх зусиль, щоб цю нашу народну інституцію міжнародного значення, якою є ЗУАДКомітет, далі розбудовувати, скріплювати та використовувати до найбільш можливих меж. Позиції, які здобув собі і для українців ЗУАДКомітет, можна б, звичайно, легко здати. На це чекають і з цього напевно раділи б усі вороги української справи. Але здобути і розбудувати їх знову вже навряд чи пощастило б. Ми вже чули принагідні голоси, мовляв, ЗУАДКомітет уже „своє зробив", уже свою ролю виконав. Це не міг бути український голос, але найвище висловлена українцем думка злосливого ворога українців. ЗУАДКомітет на ділі ще далеко не сказав свого останнього слова і ще далеко не виконав усіх тих завдань, що йому ставить українська дійсність. Навпаки, вся дотеперішня праця ЗУАДКомітету, хоч і яка вона велика, є тільки прологом, а не епілогом наших завдань та наших можливостей. В дотеперішніх обставинах ЗУАДКомітет міг практично займатись тільки обмеженою кількістю українських втікачів, але вже завтра перед ним може виринути у всій ширині проблема і можливість дппомоги всьому українському народові.

Саме під цим кутом ЗУАДКомітет веде й теперішню свою акцію та до цих майбутніх завдань приготовляється своєю розбудовою, своєю організацією і своїм наставленням. Дотеперішня і теперішня величезна та благодійна праця ЗУАДКомітету, це радше тільки практика і підготова до майбутніх завдань. Створивши і розбудувавши ЗУАДКомітет, наша спільнота в майбутній „рішальній хвилині" вже не потребуватиме імпровізувати, шукати доріг і можливостей, бо все це вже є готове. Нашим великим і направду історичним завданням є вдержати, розбудувати і скріпити ту нашу готовість. Це може виконати тільки солідарно вся наша спільнота, даючи всю можливу підтримку цій своїй народній установі. Різдвяні Свята і Коляда для ЗУАДКомітету дають на це добру нагоду.

З такими міркуваннями і в такій вірі бажаємо всім направду Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

ВСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ПЕРЕСЕЛЕНЧІ Й ДОПОМОГОВІ ЗАВДАННЯ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Ідея ЗУАДКомітету має давню традицію

370-ті роковини статуту львівського братства.

Минулого року припадали 10-ті ювілейні роковини Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. Їх відзначили П'яті Загальні Збори ЗУАДК із справді великим звітовим успіхом та братською трапезою під час вечірнього відпочинку в часі зборів. Цього року вийде ще окрема ювілейна книга, яка відзначить для історії ту величезну працю, яку в ім'я братньої любови вложила українсько-американська громада, зорганізована в ЗУАДК, для допомоги своїм потребуючим братам в Европі та для суспільної опіки тут, в Америці.

Як на П'ятих Загальних Зборах, так в приготованій для друку ювілейній книзі ЗУАДКомітету підкреслено з цілим притиском факт, що ЗУАДКомітет починав свою роботу перед 11 роками не вперше. Він мав попередників і то цілий ряд, тут, в Америці. Як тільки перші масові українські імігранти поставили свою стопу на вільну американську землю, зараз вони бралися до допомогової акції в ім'я братської ідеї. Вони творили малі льокальні братства, які на земляцькій базі помагали тут новоприбулим своїм землякам і одночасно гуртом, організованим братським способом допомагали спровадити до Америки своїх земляків із Рідного Краю. Згодом ці льокальні земляцькі допомогові товариства переміняли свій характер у загально-національні організації, які попри свої інші громадські і зокрема визвольні завдання сповняли також чітко усвідомлену мету взаємної братської допомоги.

Цю традицію братської допомоги і суспільної опіки, яку перебрав ЗУАДКомітет від старої українсько-американської громади, принесли перші масові українські імігранти зі Старого Краю. Вона там була особливо жива в часах чужих окупаційних режимів, які не тільки не дбали про суспільну опіку над потребуючими старцями, каліками чи взагалі особам, що попали в нещастя, але ще цілою системою політичних і суспільно-економічних порядків витворювали серед нашого народу щораз більшу нужду. В таких часах національного поневолення український народ витворив подивугідні організації, які побіч суспільно-братської опіки сповняли до певної міри всенаціональну функцію: збирати свідомий український елемент до організаційної громади і боронити її національних інтересів.

Одним з таких найславніших виявів організованого братського допомогового руху було братство при Успенській Церкві у Львові, що постало в XV столітті, а саме тому 370 років дістало було від патріярха Иоакима ставропігійські права. Патріярх надав цьому братству такий патріярший привілей тільки тому, що воно вже до того часу дало докази великих успіхів своєї діяльности.

Сьогодні буде нам цікаво пригадати собі, як виглядали деякі параграфи статуту Львівського Ставропигійського Братства, який надав йому патріярх Иоаким дня 6 січня 1586 року.

В 3-ім параграфі статуту записано, що не може бути в братській допомоговій організації „паперових членів". Кожний мусить вплатити вкладку в сумі тодішніхніх 5 грошів. Цей параграф підкреслював також засаду демократичної рівности в організації, бо однакові права до вступу в ряди членів мали люди всіх станів: шляхта, міщанство, передміщанство і „посполиті люди всілякого стану", зазначував статут.

Параграфи 5 і 6 встановляють демократичний спосіб вибору старшини в організації. У виборах мають рівний голос усі члени братства. Свій уряд старшина виконує один рік, а по році складає звіт і рахунок із своєї діяльности перед зборами.

Параграф 17 статуту займається внутрішніми непорозуміннями, які можуть виникнути між членами. Ніхто не має іти зі своїми скаргами зараз до державного суду за свої організаційні непорозуміння. Кожний в таких справах має піддатися братському судові, який судить однаково, старших і молодших членів.

Найважніший для нас, членів ЗУАДКомітету, є припис параграфу 22 статутут Львівського Братства: **„А як з допусту Божого буде на брата який випадок або недуга, а він не мав би свого достатку, то мають браття йому помагати з братської каси, а в недузі його доглядати".**

Як бачимо з постанови цього параграфу Львівського Братства з-перед 370 років, ідея братської допомоги схоплена там на письмі майже так само, як вона оформлена в статуті ЗУАДК перед 11 роками.

Варто ще згадати один спосіб допомоги, який стосували наші предки у Львівськім Братстві. Цей спосіб описаний дуже гарно, хоч і просто, в параграфі 23 статуту цього братства: „А якби якому братові трапилася біда чи напасть і треба було йому допомогти позичкою, то не вільно від нього брати відсотків. Такі позички давати тим, хто їх потребує для порятунку, а не тим, хто хоче позичкою збогатитися. Тільки тим давати, які терплять нестатки з допусту Божого".

Традиція наша світла і довга. Вона містить у собі братську допомогу на підставі братньої любови без огляду на територію і стан.

Матвій Стахів

Приїхали до Америки при допомозі ЗУАДКомітету

Микола Домашевський

ЖЕРТВЕННА ПРАЦЯ ГРОМАДЯНКИ

Сьогоднішні політичні події в міжнародніх взаєминах так притягають до себе увагу кожного громадянина, що він байдуже дивиться на все інше, що не має зв'язку з цими подіями. Ба що більше, звичайний наш громадянин легковажить усе, що не є пов'язане з активністю різних політичних середовищ та з зовнішнім виявом політичної лінії тих же. Отже, політика — це джерело активности пересічного громадянина в різних громадських організаціях.

Сьогодні я хотів би звернути увагу на іншу ділянку, яка базується на самодопомозі і є об'єднуючим чинником нашого громадянства без огляду на партійні забарвлення — на суспільну опіку. Недавно преса відзначила шесті роковини перебування в Америці колишніх скитальців та їх масового приїзду. Звернемо увагу на матеріяльну сторінку їх життя та на поступове акліматизування на американськім ґрунті. Цю нагоду річницю я хотів би теж відзначити та пригадати недавнім скитальцям одну з добродіїв, які всеціло віддали себе до їх диспозиції, допомагали матеріяльно і морально і цей тягар допомоги і оборони їх інтересів несуть і до сьогодні. Ці добродії — це не один спорадичний випадок в Шикаго, я думаю, що їх було багато по цілій Америці, але для Шикаґа і його добродіїв масовий наплив скитальців був направду проблемою. Коли інші українські скупчення просили ЗУАДК не присилати більше скитальців, бо не мали місця, де їх можна було б примістити, тоді місто Шикаґо радо приймало їх без уваги на тяжкі мешканеві умовини. Їхньою опікункою була дружина відомого українського аптекаря, пані Катерина Гульчій. Як для тяжко хворого слово „доктор" символізує видужання, так для перших поселенців (Ді-Пістів) прізвище пані Катерини Гульчій означало мати приміщення, працю і бути ситим. Наповнені залі українських установ, де новоприбулі тимчасово приміщувались, кожного дня поступово опоржнювались, а фабричні „джаби" і „клінування" переходили в руки скитальців. Сьогодні залі наших установ перестали бути житловими приміщеннями для них, а стали знову місцем розваг і відпруження. Здавалося б, що пані Гульчій по закінченні цього благородного діла може перестати цікавитися долею тих нових громадян. Ні, нові форми життя створили нові потреби і залежно від цього форми допомоги, які вона і до сьогодні веде. Сьогодні для багатьох вже не є проблемою знайти мешкання, вони самі шукають комірників до своїх хат. Всі й надалі знаходять поміч в особі цеї добродійки. Чи це інтервенція перед різними американськими чинниками в справі громадянства, допомог для сиріт і старих людей, податків, шпитальних коштів, відшкодовань в нещасливих випадках у фабриках чи оформлення різних документів — завжди вона дорадник і помічник. А найважніше те, що вона продовжує переселенчу працю, підшукуючи спонзорів, спроваджуючи сиріт, тa веде матеріяльну допомогу для залишенців, збираючи фонди на ту ціль. Не користуючи статистичними даними, бо всестороння і многогранна праця пані К. Гульчій і її жертвенність у користь нових громадян не дається охопити сухими цифрами. Сьогодні вона є членом дирекційної ради Об'єднання Українсько-Американських Організацій на стейт Іллиной і референткою суспільної опіки в шикаґівськім Відділі Товариства „Самопоміч". Підкреслення заслуг пані Катерини Гульчій перед новими громадянами — це тільки скромний вияв нашого зрозуміння для її праці і вдячности для неї. Зазначую, що пані К. Гульчій народжена в Америці, на засіданнях користується тільки українською мовою і працює в згаданих установах безплатно.

ПЕРЕСЕЛЕНЧА АКЦІЯ В ХОДІ

Акція переселення на основі закону про переселення втікачів — РРА-1953 в повному ході. Згідно з повідомленням Державного Департаменту у Вашинґтоні за грудень 1955 року зареєстровано вже майже 180,000 аплікантів на переселення (закон допускає 214.000 осіб), з чого майже 68.000 аплікантів має вже візи на переїзд до ЗДА. Сто тисяч справ є під цю пору в полагодженні американських консулярних станиць.

Закон про переселення втікачів перестає діяти з кінцем грудня 1956 року. Ще є повний рік для того, щоб уповні використати цей закон для рятування втікачів-еміґрантів в Европі. Щоб це сталося треба, щоб кожного місяця в наступному році прибувало до ЗДА щонайменше 12.000 осіб. Найбільше число аплікантів в Італії, а саме понад 70.000 осіб. Теж і Греція має поважну кількість аплікантів а саме майже 30.000 осіб. Італійцям видано майже сорок тисяч, а грекам майже десять тисяч віз.

В Німеччині, яка нас особливо цікавить з уваги на українських втікачів-еміґрантів зареєстровано 37.000 аплікантів, віз видано понад 9.000 в Австрії є 13.000 аплікантів і майже 6.000 виданих віз. В обох цих країнах, де більшістю живуть наші залишенці видано 15.000 віз, з того для втікачів докладно 4.557 віз; інші візи видані для німецьких виселенців.

Із цієї статистики бачимо, що закон, який спеціяльно призначений для втікачів, використовується для втікачів з-поза залізної заслони лише в десяти відсотках. На 70 тисяч виданих віз втікачам видано 7 тисяч віз (подане число для Німеччини й Австрії більше 2.500 віз у країнах НАТО, в Туреччині, Швеції й Англії). В цій рубриці поважне місце займає наш ЗУАДК. ЗУАДКомітет має 1613 ашурансів, які покривають 3.635 аплікантів. Прибуло вже до ЗДА заходами ЗУАДКомітету 620 осіб.

ЗУАДК робить якнайбільше зусиль, щоб новий переселенчий закон використати якнайповніше для українських аплікантів. Цей закон триває до кінця 1956 року, тож і перед нами ще один рік праці. Вимога спонзорування аплікантів переносить питання успіху нашої переселенчої акції на всю нашу громаду. ЗУАДК потребує ашурансів, які може дати лише наша громада. ЗУАДК має ще понад тисячу зареєстрованих аплікантів і мусить здобути для них якнайскоріше спонзорів, щоб могти оформити їх справи і перевести переселення в реченці. Різдвяносвяточний час напевно дасть ЗУАДКомітетові крім матеріяльних фондів теж і потрібну кількість ашурансів на переселення наших залишенців.

Т.

АМЕРИКАНСЬКА ДОПОМОГА

(Її розміри в цифрових даних)

Висота американської допомоги для різних країн нашої землі оцінюється на мільйони долярів. Але крім урядової допомоги коло п'ятдесят добровольчих аґенцій веде допомогову діяльність у різних країнах Европи, Азії й інших континентів. Ця допомога теж у високих мільйонах долярів. Усі ці добровольчі аґенції, між якими є і наш Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, є урядово визнані і мають дозволи вести допомогову діяльність поза кордонами ЗДА, як теж і переводити збірки на допомогу на терені ЗДА. Із урядового звіту про працю цих добровольчих аґенцій виходить, що цих 50 аґенцій за другий квартал 1955-го року (від квітня до червня) видали на допомогу 85 мільйонів долярів. Грошових збірок перевели ці аґенції в тому періоді на суму 19 мільйонів долярів.

Цікаво порівняти, котрі із добровольчих аґенцій дістали найбільші суми із збірок. То ж на першому місці стоїть жидівська допомогова установа „Джойнт", яка в тому періоді зібрала майже сім і пів мільйона долярів. Коли взяти до уваги, що друга жидівська допомогова установа „Гадасаг" зібрала в тому самому часі понад два мільйони, то бачимо, що дві жидівські організації збирали більше фондів на допомогу, ніж усі інші допомогові аґенції.

А між тими іншими є такі великі організації, як КАРЕ, що в той період зібрала майже два мільйони, чи Нейшенел Кетолік Велфар, що зібрав понад два і пів мільйона долярів. Наш ЗУАДК в тому періоді за офіційним звідомленням зібрав близько 25 тисяч долярів.

Коли зважити ці суми, то вони теж характеризують і можливості окремих допомогових аґенцій. На всякий випадок наш ЗУАДК — не зважаючи на малі фонди — виконує велику працю в ділянці допомоги і переселення. Урядове признання для нього підкреслює, що малими фондами ЗУАДК виконав найкращу роботу. Між усіма аґенціями ЗУАДК видаткував найменшу суму на кошти переселення одного еміґранта, поселивши своїми заходами близько сорок тисяч українців на терені ЗДА.

ГРОМАДА ПО НИТЦІ — БІДНОМУ СОРОЧКА. ЖЕРТВУЙТЕ ДЛЯ ГОЛОДНИХ І НЕ ЗОДЯГНЕНИХ НАЛЕЖНО СКИТАЛЬЦІВ. ЖЕРТВИ ПОСИЛАЙТЕ ДО ЗУАДК-у.

ОБОВ'ЯЗОК ЗГОЛОШЕННЯ

Згідно з законом кожний мешканець ЗДА, що не є американським громадянином, зобов'язаний зареєструватися в місяці січні в котромусь із поштових урядів на терені нашої країни. Зголошення відбувається на окремих формулярах, які видає на бажання поштовий уряд, впродовж місяця січня. Прогадується всім українцям, які не мають американського громадянства, не зважаючи на те, як довго живуть у ЗДА, щоб виконали цей приписаний законом обов'язок.

Рівночасно пригадуємо про реєстрацію у Вашинґтоні, що до неї зобов'язний кожний новоприбулий на протязі двох років від дати прибуття до ЗДА. Ця реєстрація відбувається щопівроку, в червні і грудні, на спеціяльних формулярах, які треба виповнити і відіслати до Вашинґтону. Формулярі і пояснення в цій справі можна дістати в канцелярії ЗУАДК, звертаючись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.
U.S.A.

При цій нагоді звертається теж увагу, що кожний негромадянин мусить подати кожночасну зміну своєї адреси до централі Іміґраційної і Натуралізаційної Служби у Вашинґтоні. Для цього є спеціяльні листівки. Теж ці листівки можна дістати в канцелярії ЗУАДК, звертаючись на вище подану адресу.

ПАМ'ЯТАЙТЕ ЩО ЗА ВАШУ ЖЕРТВЕННІСТЬ ДЛЯ БІДНИХ БРАТІВ ВАШИХ, ДІЙДЕТЕ ДО ГАРНОГО САМОПОЧУВАННЯ І ВДОВОЛЕННЯ З ПРИВОДУ ВИКОНАНОГО ХРИСТИЯНСЬКОГО ОБОВ'ЯЗКУ

ВАЖНЕ ДЛЯ ПЕРЕСЕЛЮВАНИХ

ТОЧНІ ДАНІ В ДОКУМЕНТАХ — ЦЕ ГОЛОВНА ВИМОГА ДО КАНДИДАТІВ ДЛЯ ПЕРЕСЕЛЕННЯ

Правдиві і точні дані в документах — це головна вимога американських консулятів. Секція 212(a)19 „Іміґраційного і Натуралізаційного Акту" говорить, що аплікант, який між іншим свідомо перекрутив матеріяльні факти, не може дістати візи на поселення у ЗДА. Найчастіше перекручення матеріяльних фактів відноситься до питань подружжя, батьківства, присудів, членства у заборонених організаціях, чи посвоячення з американськими громадянами-спонзорами.

Всі ці перекручення є завжди причиною відкинення апліканта від переселення. В загальному кожний факт, який відноситься до апліканта, поданий ним у перекрученому вигляді, спричинює відмову візи.

Тому головна і найважніша засада говорити і писати правду вже від першої зустрічі з консулярним урядом.

Це тим важніше, що справи із неточними чи перекрученими даними не закінчуються із видачею візи. Якщо хтось і отримав візу, не зважаючи на неточні дані, яких консулят не вспів викрити, то все ж таки справа вимагатиме нового прослідження після того, як вона вийде на денне світло вже тут, на терені ЗДА. Вона тоді ще прикріша, бо і кара, яка включає депортацію, дуже болюча.

Тому всі апліканти повинні звернути на це найпильнішу увагу і в усіх документах подавати точні та правдиві дані про себе. Це не лише влекшить їм перехід усіх консулярних формальностей, але й стане тією правною основою, на якій вони твердо побудують своє нове поселення на терені ЗДА.

Випадки з неточними даними деяких давніших іміґрантів повинні бути перестогою. Тоді були виїмкові обставини і часто такі неточні заподання виходили із страху перед насильною репатріяцією. Тепер обставини дають змогу кожному аплікантові подати у всіх переселенчих документах дані, які згідні із дійсним станом.

Розділ допомоги ЗУАДК-ту в харчах.

Василь Мудрий

ПЕРЕД ДЕСЯТИ РОКАМИ

(Фраґменти споминів)

I.

Час, кажуть, є великим лікарем. Те, що було перед десяти роками в Европі серед наших втікачів, зокрема на території Західньої Німеччини, забулось. Переселені з Европи до Америки, Канади, Полудневої Америки, Австралії та до Нової Зеляндії, зайняті працею, боротьбою за право до життя серед нових обставин і при новому побуті, просто не мають часу згадувати сумного минулого, бо вони інтенсивніше думають над майбутнім своїм і своїх родин. Крім того в самій людській вдачі лежить щось таке, що над усім прикрим, загрозливим, болючим, приходить до порядку, ховає його в найнедоступніші закамарки підсвідомости і таким чином робить людину здатною до сприймання та зберігання на поверхні свідомости приємніших життєвих вражень. Коли б було інакше, коли б людина мала перед очима постійно тільки все прикре та трагічне, то вона не була б у стані ані працювати, ані пристосовуватись до нових обставин, словом, вона попадала б в анормальний стан, вона стала б психічно й нервово недужою. Серед українських скитальців з-перед 10-ти літ було таких випадків занедужань багато. Вони йшли в сотні.

Важніше від всього було в житті українських скитальців Західньої Німеччини те, що вони в своїй масі не втратили рівноваги духа. По всіх воєнних переходах, по непомірній фізичній втомі та виснаженні, вони стали одною спільною лавою протиставитись ходові тодішніх, загрозливих для них подій. По капітуляції Німеччини почались великі репатріяційні акції. Між ними своїми методами насильства, клевети та шантажу вирізнялась репатріяційна акція совєтських репатріяційних місій. Їхні репатріяційні табори користувались правом екстериторіяльности. Вони там ліквідували і розстрілювали всіх тих, як з-поміж скитальців попали їм у руки, а яких вони вважали ворогами совєтського режиму. Ці совєтські місії повели завзяту очорнюючу, клеветницьку акцію передусім проти українців перед американськими, англійськими та французькими військовими чинниками. Українців представляли вони фашистами і вислужниками нацизму, словом зрадниками, яких треба примусово репатріювати. Тому нічого дивного, що американська військова поліція спершу допомагала їм ловити українців.

Таким чином перед українцями в Німеччині та Австрії була тоді поважна загроза репатріяції для всіх, зокрема тих, що перебували по німецьких селах. Одинокою відповіддю на цю загрозу була самооборонна організація українців. Всі вони, ті що не мали ні наміру ні охоти репатріюватись, організувались у Комітети, що мали харитативно-допомогові завдання, але перш за все самооборонні цілі. Цих комітетів натворилось багато. Вони були в свою чергу творцями великих українських таборових скупчень, вони були тими, що комунікувались із місцевими чинниками американської, англійської та французької влади, вони були тими, які добували на місцях зв'язки з органами УНРРА та виривали від неї опіку над стихійно організованими таборами. Покликана до життя в листопаді 1945 р. централя цих комітетів — Центральне Представництво Української Еміґрації в Німеччині робило все можливе, щоб перед Головною Кватирою окупаційних армій очистити українських еміґрантів від совєтсько-большевицьких наклепів. Усні розмови, інтервенції, письменні представлення і меморіяли позолі, але послідовно доводили до бажаної цілі. Вже в половині 1946 р. ставлення до українців в Головній Кватирі було краще та об'єктивніше ніж на початку.

Тодішня самооборонна акція українців була стихійною, консеквентною, а тому й успішною. Саме в найкритичніших хвилинах приходили тодішнім нашим еміґрантам з допомогою американці українського роду, що були в американській армії, а в британській зоні канадійці українського роду, що були в британській армії. Тоді не було до Америки іншої пошти як військова. Через тих американських вояків йшли до Америки, до тамошніх організацій та діячів, апелі та заклики організувати оборону скитальців в Америці перед примусовою репатріяцією. Американські українці реаґували на те теж стихійно. Вони повели велику оборонну акцію перед представниками своєї влади, вони перед десяти роками, покликали в 1945 році до життя Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК), вони забезпечили його фондами, щоб зорганізовано боронив і допомагав европейській українській еміґрації.

Згодом із допомоги цього Комітету скористало багато, дуже багато українських скитальців. Багато їх при допомозі ЗУАДК-ту переселилось до Америки. Не зважаючи на те, ЗУАДКомітет ще далеко не вичерпав своїх завдань ані в справі переселення, ані в справі допомоги тим, що лишились в Европі і не мають можливости переселитись.

II.

Першим гостем у Німеччині з-поза океану в березні 1946 року був о. д-р Василь Кушнір, тодішній голова КУК-ту й Українського Канадійського Допомогового Фонду. Він мав право на в'їзд тільки до британської зони як британський громадянин. Не зважаючи на те, о. д-р В. Кушнір, відвідав і американську окупаційну зону. З того приводу він міг мати поважні неприємности. Але їх не було. Пригадую тільки, як офіцер із Авґсбурзької Комендантури просив його залеґалізувати свій побут в американській зоні та в тій цілі поїхати до Бад Тельц у Південній Баварії до командуючого американського генерала. Це було не реальне, бо дорога була далека, а часу було мало.

О. д-ра Кушніра тодішня еміґрація вітала як свого спасителя, як американського месію, що підготовить і зробить для неї все можливе, щоб позбавити її таких „приємностей" як таборовий побут, як загроза репатріяції, як всякі небезпеки іншого характеру, що могли повиснути над нею, а на кінець віра в те, що він підготовить та наладнає справу переселення в далекі заморські країни.

Першим табором, що його відвідав о. д-р В. Кушнір був величезний табор Карльсфельд біля Мюнхену. Там вітали гостя незвичайно торжественно з прапорами, делеґаціями, з хорами та численними привітальними промовами. Вершком свята було прийняття обідом, переплітане тостами та хоровими продукціями. Таких прийнять удостоївся пізніше тільки Апостольський Адміністратор Преосв. єпископ Іван Бучко. Попри святочну частину, о. д-ра В. Кушніра „обдаровували" численними писаними інформаціями про характер і соціяльний, освітний та релігійний склад української еміґрації. А далі про високі школи та про їх потреби, про їх студентів, про зорганізовані середні школи, про початкові школи та про численні фахові курси, ведені ЦПУЕ і його відділами і на кінець про фахові курси, ведені в деяких таборах УНРРА. Крім того кожний відвідуваний табор давав інформації, теж на письмі про себе.

Одно з найкращих прийнять для о. д-ра В. Кушніра влаштував український табор в Інґольштадті. Там найсильніше враження зробила на нього Капеля Українських Бандуристів, що дала з цієї нагоди концерт під дириґентурою В. Божика. Далі одним із замітніших таборів був Реґенсбурґ, де був осідок Українського Технічно-Господарського Інституту. Там теж вітали цього першого гостя з-поза океану святочно й гідно. Авґсбурзький український табор, де був тоді осідок театральної дружини під проводом Волод. Блавацького був одним з перших, що приймали святочно о. д-ра Василя Кушніра.

Коли Він виїздив, то треба було замовляти в одній із таборових фабрик окрему, сильну валізу (чемодан), щоб в ній спакувати всі письменні матеріяли, що їх мав забрати гість із собою для використання їх в Америці та в Канаді.

III.

Рік пізніше приїхав до Німеччини представник ЗУАДКомітету в особі тодішнього його екзекутивного директора д-ра Володимира Ґалана. Тоді ще не було відомого американського закону про переселення. Щойно йшла підготова до нього. Взагалі тоді готовились можливості до еміґрації і до інших країн, як до Канади, Австралії, Арґентини, Венесуелі та до Бразилії. Заробіткова переселенча акція до Бельгії була вже в реальній підготові серед скитальців.

Д-ра В. Ґалана щиро вітали. З ним відбувались кількакратні наради цілого ЦПУЕ. Предметом цих нарад були справи правної та матеріяльної допомоги еміґрації. Але були і справи плянованого та

ЖЕРТВУЙТЕ ЩЕДРО НА КОЛЯДУ ЗУАДК-у, А ВІН ПОДБАЄ ПРО ТЕ, ЩОБ ПОМАГАТИ ВАШИМ БРАТАМ-ЗАЛИШЕНЦЯМ В ЕВРОПІ ТА ОПІКУВАТИСЬ НИМИ

ДОПОМОГОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ В ГАЛИЧИНІ

Хто з-поміж старших наших громадян, які прибували до ЗДА від 1947 р., не пам'ятає такої львівської української громадської допомогової установи, що мала назву „Український Горожанський Комітет". Ця установа розвивала велетенську допомогову акцію від 1919 року для українських полонених у польських таборах полонених, для позбавлених праці б. державних службовців, для найбідніших українських львівськох родин по зайнятті Львова поляками. Це була установа, що допомагала українським політичним в'язням по польських тюрмах та українським інвалідам в перших роках після польсько-української війни. Цю установу очолював заслужений громадський діяч високої кляси пок. д-р Степан Федак.

Коли в 1920 р. через Львів просувалось багато політичних діячів-емігрантів з Великої України Український Горожанський Комітет служив їм своєю всебічною допомогою. Немало з тих емігрантів залишилось у Львові на довго. У перших початках їх побуту в цьому місті вони відчували присмно опікунчі крила цієї установи.

Коли відносини в Галичині під Польщею сяк-так уложились, тоді засновано „Товариство Опіки над Українськими Інвалідами", що придбало власний дім, у якому важкі наші інваліди мали приміщення, варстати праці, і гідне місце товариської розваги. Цю установу утримувало зі своїх збірок українське громадянство Галичини. Але не саму тільки установу, але й інвалідський фонд при ній, з якого виплачувано скромні інвалідські ренти для тих інвалідів з часів наших визвольних змагань, які жили розсіяними по краю. Це робило те саме українське громадянство, що утримувало в Галичині своїми збірками „Рідну Школу" з усіми її приватними середніми, початковими та фаховими школами.

Коли Горожанський Комітет закінчив свою діяльність по 1923 році, тоді постав Комітет "опіки над політичними в'язнями" з осідком у Львові". Він все мав багато до роботи, бо політичні українські в'язні в Польщі не переводились. Їх все було багато по тюрмах цілої Польщі, але найбільше було їх у всяких слідчих а також поліційних тюрмах у Львові.

До ряду харитативних установ належала: „Українська Народна Лічниця" у Львові. Вона давала дарову лікарську опіку найбіднішому українському населенню у Львові. Першим директором і основником „Нар. Лічниці" був д-р Евген Озаркевич, другим д-р Дрималик, а третім д-р Іван Куровець, який почав прибирувати фонди на будову українського шпиталю при „Народній Лічниці". Реалізували цю будову наслідник д-ра І. Курівця на становищі директора Лічниц д-р Тит Бурачинський, д-р Л Максимонько та інші. Вони вибудували величавий шпиталь на площі „Народної Лічниці". Цю площу подарував Лічниці великий митрополит Андрій Шептицький, тому то вибудований шпиталь носить почесну назву „Український Шпиталь ім. Митрополита Андрія Шептицького".

У Львові діяло теж „Т-во опіки над українськими еміґрантами". Першим його головою ще перед першою світовою війною був пок. директор „Народної Торговлі", Микола Заячківський, а за польських часів довгий час очолював цю установу Володимир Децикевич, що перебирав у листопаді 1918 р. у Львові владу від тодішнього австрійського намісника для Української Національної Ради. Ця установа допомагала тим українцям, які виїздили на поселення за море. Помагала порадами правного характеру і навіть позичками на дорогу, а крім того організувала для них опіку та поміч у часі дороги та на місці нового поселення. Була це установа, що своїми завданнями була найбільше зближена до теперішнього нашого ЗУАДКомітету.

Знов же таке товариство, що мало назву „Товариство опіки над воєнними вдовами і сиротами", з осідком у Львові, дістало велику допомогу в Фундації Митрополита Андрія Шептицького, яка оформилась скоро по повороті Митрополита Шептицького з російської неволі. Тоді Митрополит отримав від українського громадянства Галичини дар у сумі 250.000 корон, які мав зужити на загальні потреби згідно з власною волею. Митрополит рішив зужити ці гроші на створення окремої Фундації, дохід з якої мав іти на сироти. В тій цілі митрополит купив великий земельний маєток Посіч, де була перевага ліса. До маєтку доложив понад мільйон свого власного гроша. Цю фундацію поширив ще в 1930-их роках невеличким земельним майном у Зарваниці, де зорганізовано ремісничу школу для сиріт.

Крім усього вже сказаного слід згадати ще одну гуманітарно-харитативну установу, незвичайно важну, яку створили українські львівські міщани, а то: „Товариство опіки над українською Ремісничою Молоддю". Це Т-во вело українську ремісничу бурсу, через яку перейшло дуже багато молодих адептів ремесла, що згодом потворили сильні і життєздатні ремісничі варстати як у Львові так по інших містах Галичини.

До братсько-гуманітарних установ можна зарахувати такі як „Міщанське Братство" із Львівським на чолі. Вони мали свої кредитові каси, з яких користали тільки члени „Міщанського Братства". До найпопулярніших львівських міщанських діячів належали: Михайло Стефанівський, Михайло Галібей та Преторіюс.

Крім того велику ролю в організації львівського ремісництва відіграло Т-во українських ремісників „Зоря". Це Т-во довгий час очолював директор друкарні „Діла" Сидорак. Це Т-во мало теж допомоговий характер для своїх членів.

В. М.

Наш фармер Іван Падучак із Кендель, Ню Иорк, біля свого трактора. Пан Падучак підписав кільканадцять ашурансів для аплікантів на переселення анонімово. Що більше — пан Падучак їздив своїм автом по сусідніх фармах, збираючи підписи фармерів на наші анонімові ашуранси.

РОЗМОВА З НОВОПРИБУЛИМИ З АВСТРІЇ

(Мґр. Кулицький, що приїхав 16 грудня ц. р. з Австрії, дає інформації про тамошніх українських еміґрантів)

Питання: Скільки є наших українських людей в Австрії?

Відповідь: В Австрії є тепер коло шість тисяч людей українських залишенців. З того зарестрованих у ЗУАДК-ті є три тисячі осіб, себто 1970 родин. На підставі територіяльного походження є 55% із Західньої України, а 45% із Східньої.

П.: Скільки є таких людей, які можуть бути переселені?

В.: До Америки (ЗДА) може переселитись ще коло 30 відсотків. Осінню почала акцію в справі переселення також Канада. Тоді приїздив до Австрії канадійський представник міністерства іміграції д-р В. Кисілевський. Таким чином тамошні українські залишенці, здатні до переселення, зможуть переїхати на стале поселення і до Канади, а не тільки до ЗДА. Тепер переселення до обох названих країн має полагоджуватись у приспішеному темпі. Скорочена переселенча процедура має тривати по одержанні ашурансу три місяці.

П.: Які перспективи для непрацездатних?

В.: Старші віком та хворі мають можливість виїхати до інших европейських країн, як Швеція, Норвегія, Франція та Бельгія. Роля ЗУАДК-ту в цій акції полягає в тому, щоб координувати ту працю як на місці в Австрії з іншими допомоговими організаціями, так і переговорювати з відповідними міжнародними чинниками. Вже досі завдяки заходам ЗУАДК-ту виїхало до Швеції понад 20 осіб, переважно тяжко хворих на легені (ТВ). Їх там розміщено по санаторіях для лікування. Для старших віком є доми старців у Франції та в Бельгії.

П.: Які перспективи на працю для наших людей в Австрії?

В.: Перспективи на працю в Австрії для наших працездатних людей мінімальні. Можуть дістати працю тільки молоді, сильні фізично, люди в сільському господарстві. На важких умовинах можуть деякі молоді наші скитальці дістати працю і в будівельному промислі. Недавно створено в Австрії Банк для скитальців, з кредитів якого можуть користати ті з-поміж них, які бажають залишитись в Австрії на постійно та відкрити собі власні варстати праці. З-поміж усіх наших тамошніх людей має працю не більше 15 відсотків.

П.: Скільки є таких, що мусітимуть залишитись в Австрії?

В.: В Австрії мусітиме залишитись коло 45 відсотків наших скитальців. Вони потребуватимуть постійної, безперервної як моральної так і матеріяльної допомоги. І тут велику ролю для них буде відогравати ЗУАДКомітет який згідно з рішенням Ради Директорів уже від довшого часу співдіє з тамошньою українською допомоговою установою УЦДОА (Українськ Центральне Допомогове Об'єднання в Австрії) при розподілі своєї допомоги. УЦДОА має свій осідок у Зальцбурґу.

На цьому скінчилась наша розмова з п, мґр. Ф. Кулицьким, який спішився в дорогу до Шикаґо на постійний побут. П. Кулицький приїхав до Америки за посередництвом допомогою ЗУАДК-ту. В Австрії він співпрацював із тамошнім Відділом ЗУАДК-ту.

ЗАГРОЗА ДЛЯ ВТІКАЧІВ В АВСТРІЇ

Втікачі в Австрії, яка стала в останньому часі незалежною, стоять перед загрозою примусової репатріяції. Про це вже писала преса давніше. Причиною цієї загрози є австрійсько-совєтський договір, в якому, згідно з вістками є тайні клявзулі відносно втікачів. Правда австрійський канцлер Рааб у заяві перед австрійським парляментом 26 жовтня 1955 року врочисто заявив, що Австрія не видасть насильній репатряції ні одного втікача, то все ж практика показує, що є натиск на втікачів, а ціллю цього натиску безперечно поворот утікачів до країни поневолення.

В останньому часі прийшли повідомлення, як подає Ню Иорк Геральд Трібюн, що Австрія ставиться неприхильно то втікачів. Австрійський уряд не дозволяє, щоб представник Високого Комісара для Справ Утікачів був приявний при переслухуванні нових утікачів з-поза залізної заслони. Що більше австрійська поліція переводить тайні переслухання втікачів і тим сприяє поширюванню паніки між ними. Теж і в самій інтерпретації Австрія намагається злагіднити само питання втікачів. Є тенденція називати втікачів з-поза залізної заслони „економічними" втікачами, тоді як вони типові політичні втікачі, бо втратили майно і все, що мали, лише через ворожу політику режиму. Не враховується тут і тієї загрози, яка стоїть над життям кожного репатріянта в Совєтському Союзі.

В той час, коли Совєтський Союз і його сателіти намагаються повнотою дискредитувати втікачів, така політика Австрії у відношенні до втікачів сприяє самій загрозі. Не диво, що багато втікачів з Австрії старається перейти на терен Німеччини. Але чи і там у новій ситуації не зможе прийти загроза?

Рятунок найбільше радикальний і певний — це переселення наших втікачів до заокеанських країн, в яких вони напевно найдуть не лише азиль, але і краще життя. Правда ми не можемо подаватись у боротьбі за право азилю для політичного втікача, але мусимо теж шукати найкращих шляхів розв'язки наболілого питання еміґрації. А переселення — це таки найкраща розв'язка цієї проблеми.

Використання якнайповніше нового переселенчого закону — це найбільша праця, яку можна в цій ділянці виконати. ЗУАДК має сотні аплікантів з Австрії, має для них теж потрібні ашуранси Потрібно ще кількадесят ашурансів і їх напевно дасть наша українська громада в ЗДА, щоб не допустити до того, щоб когонебудь із наших втікачів-еміґрантів залишити в загрозі примусової репатріяції.

Т.

ПОДЯКА ЗУДАК-ОВІ

Шикаго, 12.12.1955 р

Я, Володимир Сабадаш, хочу написати до нашої високошановної Організації ЗУ ЗУАДК, і щиро сердечно подякувати за всі ваші старання, які дали мені можливість переїхати до Америки. Я вже зі своєю родиною знаходжуся від 4.11.55 р. в Америці, я вже улаштувався на роботу, бо колиб не ЗУАДК, я ніколи не мав би можливости вирватися з Франції, а мусів би я і також мої сини, що маю їх 3, всі мусіли б погибнути в Франції в шахті. Отже ще раз дякуємо ми цілою нашою родиною для неоціненої опіки над нами і для П. Курило; ця пані багато причинила нам українцям в Ню Йорку сили і старання, забезпечення нас транспортом, забезпеченням багажу і ще і забезпечила нас білетами на потяг. То було дуже для нас цінним, поскільки ми не мали своїх стільки грошей на оплату потяга. Отже вітаємо ми і шануємо нашою цілою родиною шановну адміністрацію ЗУАДК-у, шлемо гаряче подякування і бажаємо вам, ушановані друзі, надалі так цінно опікуватися над бездомними нашими українцями. Прошу вибачити мені може що не так написано, бо я хотів би найгорячіше і найсердечніше вас всіх в Филаделфії привітати але за мало умене освіти.

Остаюся з великою пошаною до вас ЗУАДК-у.

Слава Україні.

Волод. Сабадаш

В ХРИСТИЯНСЬКІЙ МОРАЛІ І БРАТОЛЮБІЮ СИЛА ГРОМАДИ І СИЛА НАРОДУ. ХТО ЗАБУВАЄ БРАТА В БІДІ, ТОЙ НЕ ГРОМАДЯНИН, ТОЙ НЕ ПАТРІОТ ТОМУ БУДЬТЕ ЖЕРТВЕННИМИ І ВІДРОДЖУЙТЕ СЕБЕ ЖЕРТВОЮ. ШЛІТЬ ВАШІ ЖЕРТВИ З ПРИВОДУ КОЛЯДИ ДО ЗУАДКОМІТЕТУ.

ВЕЛИКІ РОКОВИНИ

З нагоди 100-ліття народин і 40-ліття смерти Івана Франка, одного з найбільших українських поетів, письменника, вченого й громадського діяча, що припадають у 1956 році — містимо цей його твір.

. . . У Богдана сльози в оці,
Та вогонь в душі, в словах:
„Згинем, браття, або вгору
Піднесім свободи стяг!
Згинуть, — нам одна дорога,
Чи в кайданах, чи в війні;
Хто ненавидить кайдани —
Тому війни не страшні.
Чи послабли ваші сили?
Потупилися шаблі?
Чи в серцях ви погасили
Дух лицарський взагалі?"
І гучніше хвиль Дніпрових
Крик козацтва заревів:
„Або ляжем головами,
Або виб'єм ворогів!"
В жовтім світлі смолоскипів,
Що горіли серед нас,
У очах козацьких блисло
Десять тисяч іскор враз.
Гей тих десять тисяч іскор,
То був, браття, той підпал,
Що підняв страшну пожежу
Аж по Буга й Сяну вал.
Гей, тих десять тисяч іскор,
То був, браття, той розмах,
Що історію Вкраїни
Повернув на інший шлях.
Бачу, бачу тії іскри! . .
Мовиш: „мало їх?" Невже ж?
Що? На сорок міліонів
Десять тисяч не знайдеш?
Мовиш: „де нам взять Богдана?"
Тільки ти придатний будь
На святе велике діло!
Загартуй думки і грудь!
До високого літання
Ненастанно пробуй крил,
А Богдан прийде як сума
Ваших змагань, ваших сил.
До великого моменту
Будь готовий кожний з вас, —
Кожний може стать Богданом,
Як настане слушний час.
Мовиш: „нині інші війни".
Ну, то іншу зброю куй,
Ум гостри, насталюй волю,
Лиш воюй, а не тоскуй!
Лиш борися, не мирися,
Радше впадь, а сил не трать,
Гордо стій і не корися,
Хоч пропадь, але не зрадь!
Кожний думай, що на тобі
Міліонів стан стоїть,
Що за долю міліонів
Мусиш дати ти одвіт.
Кожний думай: тут, в тім місці,
Де стою я у вогні
Важиться тепер вся доля
Величезної війни.
Як подамся, не достою,
Захитаюся мов тінь, —
Пропаде кривава праця
Многих, многих поколінь.
У таких думках держися
І дітей своїх ховай!
Коб лиш чистая пшениця, —
Буде паска й коровай.
„Чи побіди довго ждати?
Ждати довго!" То й не жди ж!
Нині вчися побіджати,
Завтра певно побідиш.
Та ж не даром цвіт розцвівся,
Чей же буде з цвіту плід,
Та ж не даром пробудився
Український жвавий рід.
Та ж не даром іскри грають
У очах тих молодих!
Чей нові межі засяють
У правицях у твердих!
Довго нас недоля жерла,
Досі нас наруга жре,
Та ми крикнім: „Ще не вмерла,
Ще не вмерла і не вмре!"

1898 р. *ІВАН ФРАНКО*

частинного переселювання тієї еміґрації при допомозі афідавітів, виставлюваних інституціями українськими, зокрема ЗУАДКомітетом та поодинокими родинами для своїх кревняків. Важкі це були справи і скомпліковані ,а всі вони були узгіднені. Д-р Володимир Ґалан при страшних морозах відвідав тоді багато таборів, де мав нагоду познайомитись з їх життям та потребами. Після цих поїздок відбулось ще одне засідання ЦПУЕ, на якому зведено підсумки всього досі обговореного, а „в дарунку" д-р В. Ґалан дістав дві повні валізи важкого матеріялу в формі вичерпних інформацій про всю українську еміґрацію в Німеччині.

Найреальнішим досягом цієї поїздки д-ра В. Ґалана по таборах та по можливих центральних і льокальних урядах американських і навіть в уряді міжнародньої комісії для справ воєнних злочинців для інтервенції на користь її українських в'язнів, було те, що ЗУАДКомітет рішив вислати до Німеччини на постійно свого резидента. Цей приїхав під кінець літа цього самого року. А був ним адвокат з Шикаґо Роман Смук. Його титул був: европейський директор ЗУАДКомітету. Осідком його канцелярії був Пасінґ біля Мюнхену. На ділі це було передмістя Мюнхену. Між ЗУАДКомітетом в Мюнхені і Центральним Представництвом Української Еміґрації в Німеччині утворилися живі, ділові та гармонійні взаємини.

Д-р В. Ґалан був до 1949 року ще раз у Німеччині. Тоді вже входив у силу американський закон про переселення. На перший плян ділових розмов із ним висувалась тоді самозрозуміло справа переселення. Тоді устійнено теж багато справ зв'язаних не тільки з переселенням, але й з допомогою та правною опікою українських еміґрантів у Німеччині. В тому самому часі побував у Німеччині о. Савчук з Канади.

IV.

У часі, коли ще не було реальних виглядів на масове переселення української еміґрації в зоморські краї, відвідав Німеччину український посол до канадійського федерального парляменту А. Глинка. Хоч він мав більше нагоди познайомитись з життям і побутовими умовинами української еміґрації в британській зоні, то все ж відвідав і американську зону Німеччини. Він побував у Франкфурті над Майном, де я мав нагоду з ним стрінутись.

Таборів в американській зоні не відвідував. Ніяких інформацій від українських еміґрантів про їх чисельність, про їх життєві умовини добувати не старався. Виглядало, що для нього важнішим було контактуватись у таких чи інших справах еміґрації з американцями. Його побут у Франкфурті був короткий. За те його виступ в канадійському парляменті в обороні українських скитальців та його заходи в справі допущення їх до Канади були замітні та для справи переселення дуже корисні. Це на всю тодішню европейську еміґрацію зробило дуже гарне враження.

V.

Був у Німеччині раз і голова Злученого Українського Американського Допомогового Комітету Іван Панчук, дітройтський адвокат. Я пізнав його в Мюнхені. Робив незвичайно ділове враження. За короткий час успів уже все провірити, вияснити, побувати в різних американських урядах та в Централі IPO. Ділився цікавими враженнями з побуту у Швайцарії та Німеччині. Вірив, що переселення вдасться і що в Америці можна буде найти відповідну працю для всіх, як для робітників так і для інтеліґентів.

Він поробив багато фотознімок. Разом з адвокатом Смуком і зі мною відвідав Авґсбурґ. Тодішні руїни німецьких міст не робили на нього приємного враження.

—0—

Тепер бажав би я згадати про ще одного Панчука Богдана, але канадійського. Цей ще в 1945 р., будучи в британській армії, робив великі прислуги для української еміґрації. Він експедіював багато листів про цю еміґрацію від її видатних представників до Канади і до Америки. Він згодом став резидентом Канадійського Українського Допомогового Фонду з осідком у Лондоні. Він був основником і довгий час головою Союзу Українців Британії (СУБ). Під його проводом ця інституція сильно розвинулась і стала власником гарного дому.

Це була людина молода, рухлива, енерґійна і що найважніше, то під національним оглядом незвичайно вироблена. Його українська мова була добра, літературна, а він родився і виховувався в Канаді. Під кінець 1947 р. він відвідав ЦПУЕ в Німеччині та взяв участь в одному його пленарному засіданні. Виступав тоді як представник Канадійського Допомогового Фонду. Мав на все наскрізь реальні погляди. На всіх робив приємне враження і на його енерґію та молодечий запал для справи скитальців покладали багато надій. Скоро після його відвідин Канадійський Фонд прислав до ЦПУЕ для розділу багато шкільного приладдя та зшитків, які стали в великій пригоді українському як початковому так і середньому шкільництву.

VI.

Найвищим і найдостойнішим гостем української еміґрації в Німеччині був Апостольський Адміністратор для европейської греко-католицької Еміґрації тодішній списком, а теперішній Архієпископ Високопреосв. Іван Бучко. Його приїзд з Риму до Німеччини був для української еміґрації великою подією. Його щиро вітали всі як греко-католики так і православні, як робітники і селяни так і інтелігенти та інтелектуалісти. Цей церковний Достойник розвинув величезну опікунчу допомогову акцію для студентської молоді, для наукових допомогових установ. Він став фундатором дому у Франції в якому тепер міститься секретаріят Головної Управи НТШ і його европейський Відділ. Він допомагав і допомагає в високій мірі українським науковим установам в Европі. Не знаю, чи прийшов уже час писати про всю цю Його працю в подробицях. Мені здається, що ні. Але ця праця гідна того, щоб їй присвятити окрему публікацію в відповідному часі і при кращих обставинах.

VII.

На згадку в тому спомині заслуговує ще один молодий американець українського роду п. Степан Скубик, що працює тепер у Вашинґтоні. Він був при американській армії тоді, коли американці передавали совєтській окупації місто Ваймар з цілою провінцією. У Ваймарі було тоді багато політичних діячів, які не мали можливости виїхати в глибину Західньої Німеччини. Молодий офіцер Скубик спас їх, доставивши їм засоби транспорту. Це був великий його чин.

Свято Української Культури в Німеччині

(Згадка)

В зимі 1948-го року відбулось в Мюнхені Свято Української Культури. Свято організував тодішній директор ЗУАДКомітету в Европі адвокат Роман Смук при співучасті Центрального Представництва Української Еміґрації. Свято це було розложене на цілий тиждень. На нього складались виступи українських бандуристів, українських хорів, виставка українського народнього мистецтва, образотворчого мистецтва, українських театральних дружин.

Започаткування свята відбулось дуже торжественно в залі одного з мюнхенських музеїв відкриттям виставки українського мистецтва при співучасті високих американських гостей. Вечером цього самого дня відбувся бенкет, у якому взяли участь численні американські представники армії, а далі IRO, всі акредитовані тоді в Мюнхені консулі. Бенкет був перериваний виступами хорів, мужеського під проводом Володимира Божика, мішаного під диригентурою Городовенка і бандуристів під проводом Китастого. Виступали і солісти-співаки. Виступи хорів робили на всіх учасників імпозантне враження. Товстмастером був дир. Смук, промовляли американці між ними один генерал, промовляв дир. Смук, промовляв і тодішній голова ЦПУЕ — Василь Мудрий.

Найреальнішим результатом цього свята було те, що українці здобули собі симпатії всіх чужинців. А тодішній канадійський консул заявив голові ЦПУЕ, що гарантує українцям дві тисячі віз до Канади. Такий сильний був вплив цього свята на консула.

В. М.

КОЛЯДУЙТЕ НА ЗУАДК, КОЛЯДУЙТЕ НА ЙОГО ДОПОМОГОВУ, ПЕРЕСЕЛЕНЧУ Й ГУММАНІТАРНУ ПРАЦЮ

ВІДКРИЙТЕ СЕРЦЕ ДЛЯ ХРИСТИЯНСЬКОГО БРАТОЛЮБІЯ, ПОДІЛІТЬСЯ У СВЯТО РІЗДВА БОДАЙ ЧАСТКОЮ ТОГО, ЩО МАЄТЕ, З ВАШИМИ БЛИЖНІМИ І БРАТАМИ, ЯКІ ТЕРПЛЯТЬ НЕДОСТАТКИ В ЕВРОПІ

Експозитура ЗУАДК-ту в Зальцбургу (Австрія).

ПОДІЛ ДОПОМОГИ ЗУАДК-у В УЛЬМІ

До Европейського Представництва ЗУАДК'у
в Мюнхені.

Подаємо інформацію про допомогову акцію ЗУАДК'у в нашій оселі в Новому Ульмі:

1. Окремо покликана Комісія з представників чинних в нашій оселі організацій, в цих днях (15-21. X.) закінчила чергову видачу харчової допомоги ЗУАДК'у.

Цим разом обдаровано 572 особи, що належать до категорій, якими опікується ЗУАДК, т. є — старші віком, хворі на ТБ та інші тяжкі захворування, інваліди, вдови з дітьми, сироти й неекономічні родини, що мають більшу кількість дітей в віку до 14-ти років.

На приділ допомоги, цим разом кожна особа дістала: масла — 2 амер. фунти, сиру — 1 кг., рослинного товщу — 1 ам. фунт, спорошкованого молока — 1 кг.

Крім того видано харчі на доживлення 144-ох дітей у дитячому садку і в суботній українській школі.

Вся кількість обдарованих у нашій оселі, по своїй релігійній приналежності, складається з двох, майже рівних частин, т. є 50% православних і 50% католиків. До речі, тут мусимо зазначити, що ЗУАДК у своїй допомоговій акції, з самого початку заіснування нашої оселі, т. є з місяця березня 1952 року, дотримується безсторонности, — допомагає всім в однаковій мірі, незалежно від їх релігійної приналежности. Така безсторонність ЗУАДКомітету справляє миле враження на всіх громадян, якими опікується ЗУАДК. А до таких громадян, належить майже вся наша громада в Новому Ульмі, за малим вийнятком кількох осіб, які по своєму стані здоров'я і віку не підлягають під опіку ЗУАДК'у і працюють в німецькім господарстві.

Мусимо признатися, що робота роздавчої комісії і Уповноваженого ЗУАДК'у в терені не належить до приємности, праця утруднюється ще й недостачею відповідного приміщення для магазинування і роздачі харчів.

Але сатисфакцію маємо в тому, що всі громадяни, які дістають допомогу, високо оцінюють допомогову акцію ЗУАДК'у і при одержанні допомоги висловлюють своє щире признання і подяку для ЗУАДК'у.

Тому вважаємо нашим милим обов'язком передати цю подяку по належності Европейському Представництву, а через нього і Централі ЗУАДКомітетові в Филаделфії, а далі — і всім американським установам та громадянам доброї волі, які допомагають ЗУАДКомітетові в його добродійній акції.

2. Ця допомогова акція ЗУАДК'у не обмежується тільки до видачі харчів. На початку минулого 1954-го року представник ЗУАДК'у переводив у нашій оселі реєстрацію осіб, що можуть скористати з допомоги американської організації ЮСЕП. В місяці жовтні цього року, той же представник ЗУАДК'у вдруге відвідав нашу оселю для продовження реєстрації. На жаль, організація ЮСЕП ще й досі не виявила себе реально в нашій оселі. Всі зареєстровані в нашій оселі з нетерпінням очікують на допомогу ЮСЕП.

При цій нагоді подаємо до відома ЗУАДК'у думку наших громадян щодо акції ЮСЕП: незрозумілим і не виправданим є поділ утікачів з-поза залізної заслони на різні категорії, які користають — одна з більшої помочі, друга з меншої, а інші — зовсім не взяті під увагу...

Коли такий поділ був зрозумілий на початку заіснування ЮСЕП, як нагла поміч свіжим утікачам з-поза залізної заслони, то нині такий порядок немає жадного глузду, а в стосунку до інших категорій утікачів є дискримінаційний. Тепер усі втікачі, зі всіх теренів східньої Европи, які перебувають на терені Німеччини, знайшлися в однакових, тяжких умовинах на чужині і потребують допомоги ЮСЕП.

Зокрема потребує такої допомоги група утікачів, яка перебуває чи не в найгіршому стані, бо старша віком і немічна. Це старі еміґранти, бувші „нансенівці", нині бездержавники. Це ж ті, що перші взяли за зброю проти большевиків, що вели завзяту боротьбу з московським большевизмом протягом 1917-1921 рр. Це ж вони перешкодили московським большевикам в 1920-му році опанувати цілу Европу...

Нині вони забуті цілим світом, а навіть українським суспільством, доживають в тяжких умовах на чужині свого віку. Це ветерани збройного чину Української Дієвої Армії, якими треба би в першу чергу заопікуватися, та доложити всіх старань, щоб ними заопікувалася й американська організація ЮСЕП.

Маємо надію, що ЗУАДК візьме під увагу наші скромні думки в цій справі і вчинить все можливе до полагодження її позитивно.

Зі щирим привітом і пошаною:

Роздавча Комісія: Представники СУВІ — Калита Андрій. Паляничка Олексій; УАПЦ — Козачук Тимофій; УСХС — Щерба Семен; Уповноважений ЗУАДК'у — Генерал Андрій Вовк.

30. X. 1955.

З ЛИСТІВ ДО ЗУАДК-у З ПОДЯКАМИ

I.

З Берліна - Шпандау пишуть до представництва ЗУАДК-у в Мюнхені: „Сердечно дякуємо за Вашу харчову допомогу, яку ми з жінкою перший раз отримали. Ми були зареєстровані в Берліні в 1954 році паном Гайчинським. Прохаємо Вас переглянути реєстраційні картки з 1954 р., то напевно нас знайдете. Пан Ковальчук подав Вам нашу адресу в 1955 році. Ще раз прохаємо Вас не забувати за нас і далі допомагати нам одягом і харчами.

З поважанням
Олександер та Ольга Малочини

Берлін, 23. 10. 1955.

II.

Дорнштадт, 22.X.55.4673

До Високоповажаного Пана Голови ЗУАДК-у
Мюнхен, Шонберґстр. 9.

Високоповажаний Пане Голово!

Згідно з Вашим листом з дня 7-го жовтня 1955 року і розподільчими списками я одержав через уповноваженого Вашого на оселю Новий Ульм п. Ґенерала А. Вовка і розподілив між нашими мешканцями — орґанізованими українцями — продукти від ЗУАДК-у.

Належні списки до цього залучаю.

В імені всіх, одержавших продукти, складаю Високоповажаному Пану Голові ЗУАДК-у, а через нього і всім жертводавцям нашу щиру подяку.

З правдивою пошаною до Вас

Микола Чеботарів, Полковник.

В імені МПУЕН і станиці УС-ХС складаємо щиру подяку Високоповажаному Пану Голові ЗУАДК-у за одержані через Вашого уповноваженого п. Полковника Миколу Чеботарева для нашого осередку — Альтенгайму у Дорнштадті харчі.

Голова МПУЕН при Дорнштадті в Альтенгаймі
Полковник А. Носаченко
Уповноважений УСХС Станиці в Альтенгаймі при Дорнштадті.
Фельд. мед. Іван Чевельча

III.

Шикаго, 11. 25. 1955.

До Централі ЗУАДК
в Филаделфії

Цим доводжу до Вашого відома, що завдяки Вашій організації ми прибули до так довгожданої Америки. Але й тут мене чекало нещастя, бо через тиждень по приїзді попав під операцію на „язву жолудка", що коштувало мене 800 долярів. Отже, в зв'язку з цим я зараз не працюю. Але довідавшись про мою заборгованість Вам, посилаю 5 долярів і пересилаю Вам в цім листі, щоб бути з Вами розрахованим. А як виздоровію й піду до роботи, то відразу впишусь в члени ЗУАДК-у, бо це єдина організація, яка мені допомогла.

З правдивою пошаною
Іван Кевось

IV.

Зальцбург, дня 28.6.55.

До Злученого Українського Американського Допомогового Комітету
на руки Вп. Пана Д-ра В. Ґалана,
Екзекутивного Директора
Филаделфія

Високоповажані Панове,

Письмом з дня 23. 6. 55. р. Европейське Представництво в Мюнхені повідомило нас, що Централя ЗУАДК-у в Филадельфії переслала до них суму 700 (сімсот) ам. дол. для розподілу допомоги членам СУВІ в Австрії. —

Ми предложили вже Представництву в Мюнхені плян розподілу, після якого ця сума має бути розподілена між усіх членів-інвалідів СУВІА в трьох місячних ратах. —

Просимо прийняти ласкаво нашу найщирішу подяку та передати її Вп. Панам Жертводавцям за цю щедру допомогу нашим інвалідам, якої вони так дуже потребують. Бо ж кожному відомо, в яких трудних життєвих обставинах вони пробувають тут в Австрії. —

Дуже радіємо, що Централя ЗУАДК-у рішила взяти наш Союз Воєнних Інвалідів в Австрії в свою безпосередню опіку, бо це дає повну запоруку справедливого і постійного несення помочі. —

Рівнож дуже прихильне відношення Представництва ЗУАДК-у в Мюнхені, спосіб діяння та його людська дбайливість про нас, запевняють щире проведення цеї шляхової справи, якою являється несення обездоленим помочі.

Остаємо до Вас з глибокою пошаною.

За Управу СУВІА:
Д-р Д. Бобавич, голова
А. Микитила, секр.

„ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ"

20.671 Борис Коровець брата Романа, який прибув до ЗДА в 1949 р., служив в американській армії та правдоподібно поселився в Каліфорнії.

20.672 Марія Теліжен в Бразилії рідних Миколу Теліжен, Михайла Чуплака і Михайла Рибака, які виїхали до Америки в рр. 1929-30 зі села Надіїв, повіт Долина.

20.673 Іван Сиротинський українських ветеранів визвольної боротьби: Павла Лушненка, який виїхав до ЗДА з Німеччини в 1951 р. і Михайла Алексєєвича Деркача (72 роки), в 1949-1951 перебував на терені Німеччини.

20.674 Михайло Гриньків, син Петра з Молодятина, пов. Коломия братів Павла і Петра, які в 1944 р. були в Німеччині та сестру Анастазію.

20.675 Стефан Хомин в Австралії паню Евку Швед зі сином, яка виїхала з Німеччини до ЗДА в 1953 р. і перебуває правдоподібно в Ню Йорку.

20.676 Йосиф Юрченко знайомих Івана Діденка й Івана Злиденного, які прибули до ЗДА в 1949 році та до лютого 1953 р. жили в Сиракюзах.

20.677 Володимир Загоруйко свого батька Гарасима Загоруйка із села Заболотці, Брідського повіту, під Львовом, який прибув до ЗДА після першої світової війни і поселився в Филаделфії.

20.678 Іван Пастух батька Николу Пастуха з Ліщева Долішнього, пов. Добромиль і стрийків Івана і Дмитра Пастух (з тої ж місцевости), виїхали до ЗДА перед першою світовою війною.

20.679 Софія Плоха родичів мого покійного чоловіка Олександра Івановича Плохого, був. осаула Кубанського війська.

20.680 Арсень Созоник дядька Архипа Клімука, який виїхав до ЗДА ще перед першою світовою війною і до 1937 р. проживав у Брукляні, Н. Й. пошукує син його сестри „Мартосі".

20.681 Тиміш Крупа знайомих Івана Вишинського (коло 60 р.) і Петра Залугу (коло 40 р.), зі села Лімна, пов. Турка н/Стр.

„ШУКАЄМО СВОЇХ ЗАГУБЛЕНИХ ЗНАЙОМИХ"

(Продовження)

Злучений Український Допомоговий Комітет просить слідуючих осіб (або їхніх знайомих) зголосити свою нову адресу до ЗУАДК'у, бо листи вислані до них Комітетом пошта звернула.

Прибулих дня 10-го вересня 1949 року кораблем „Дженерал Гейлор":

Гаврилів, Іван, Анастазія, Константин.

Прибулого дня 13-го вересня 1949 року кораблем „Дженерал Елтінж":

Іванів Микола.

Прибулих дня 21-го вересня 1949 року кораблем „Дженерал Голбрук":

Воднарчук, Зеновій, Марія, Гарас;
Цар, Йосип, Анна;
Дембрецький, Микола, Олена, Анастасія, Марія, Василь;
Домарецький, Стефан, Наталія, Мирон;
Гладко, Петро, Катерина, Володимир;
Гринів, Володимир, Александра, Стефан;
Іванчук, Петро, Александра, Борис; Анатоль;
Юсків, Іван, Марія, Оксана;
Кулинич, Юрко, Юлія, Анна;
Ліцкус, Петро;
Мануша, Андрій, Євдокія, Григорій; Надя;
Пилипенко, Юрій, Віра, Валентина;
Стефанишин, Іван.

Прибулих дня 23-го вересня 1949 року кораблем „Дженерал Блечфорд":

Духопельник, Іван, Тетяна;
Гавдяк, Тадеуш, Михайлина, Оксана;
Гори, Лідія, Олена;
Никитин, Захар, Мотря, Василь, Іван, Михайло;
Попадюк, Євдокія.

(Продовження буде)

Зголошення нових адрес, зворот належности за переселення і позичок, членські вкладки і всі пожертви на переселенчий фонд і суспільно-допомогову діяльність ЗУАДК-у просимо слати на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa. U.S.A.

ЗУАДКомітет дякує всім новоприбулим, які самі зголосилися по рахунки за їхнє переселення до ЗДА, а також всім тим, хто вислав решту належности не чекаючи упімнення.

Також подяка належиться всім тим, хто подав і подає нові адреси. Цим Ви допомагаєте ЗУАДК'ові уникати зайвої праці і витрати часу на розшуки.

ЗЛУЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ
у Филаделфії

ЗВІТ

з пожертв зложених у Злученому Українському Американському Допомоговому Комітеті

за вересень 1955 р.

ІЛИНОЙ:

Вермонт: Констнтин Клепачівський $5.
Шікаґо: По $10: Об'єднання Укр. Організацій стейту Ілиной, О.О.Ч.С.У. Відд. ч. 8; Олекса Фастовець $7; по $5: Осип Москалевич, Теодор Софій; Барбара Котула $1.

КОНЕКТИКАТ:

Ню Гейвен: Роман Миколаєвич $10 (замісць квітів на могилу сл. пам. І. Смолія); Григорій Нестор $5.

МЕРИЛЕНД:

Болтимор: Остап Хархаліс з дружиною $10 (замісць квітів на могилу бл. пам. В. Обух); Теодор Чорній $5.

МЕСАЧЮЗЕТС:

Бостон: Осередок СУМА $ 10.

МІШІҐЕН:

Дітройт: Михайло Цап $15; Андрій Поночовний $1.

НЕБРАСКА:

Омага: Стефанія Акулова $2.

НЮ ДЖЕРЗІ:

Байон: О.О.Ч.С.У. Відд. ч. 16 $10
Джерзі Сіті: Стефан Зарічний $10.
Нюарк: По $5: Стефан Бойків, Андрій Радомський.
Ню Бронсвик: Філія УККА, „Писанка" $65. На листу ч. 7061 зложили по $5: Дембіцький Стефан, Дмитро Демедюк, Іван Попіль; по $2: Іван Сенюта, Степан Павлинський, Іван Галелюк, Іван Микитка, Лука Матвіїшин, Володимир Цяпа, Ярослав Ощудляк, Омелян Цісик, Василь Галай, Володимир Дуб, Михайло Попіль, Олександер Галелюк, Володимир Ґронь, Ростислав Ратич; по $1: Володимир Тарнопільський, Павло Грабович, Юліян Тарнавський, б. Василь Танчак, Василь Вілинський, Осип Кашицький, Теодор Юрків, Ярослав Паславський, Дмитро Візниця, Н. Головацький, Самборський, Павло Попів, Михайло Куцло, Софія Котис, К. Ліщинська, Василь Гусар, Стефан Бойко, Дибайло, Анатоль Ткачук, Мих. Білас, Михайло Слободян, Семен Сеник.
Пассейк: А. Шіковський $ 1.

НЮ ЙОРК:

Бофало: Допомогова Секція при Філії УККА $25 (на переселенчий Фонд).
Бронкс: Лев Галицький $10.
Іст Медов: Василь Куліш $2.
Мідл Віледж: Іван Завадовський $10.
Ню Йорк Сіті: Стефан Кольман $5; А. Салик $2.
Плейнфілд: Юлій Крам $1 (на переселенчий Фонд).
Рачестер: Кирило Дига $7; Ст. Овад $1.
Сиракюз: Г. Піколицький $ 2.

ОГАЙО:

Клівленд: Іван Пулим $10; Зенон Німилович $1.

ПЕНСИЛВЕНІЯ:

Филаделфія: Укр. Православна Церква Св. Володимира $135. З того по $10: У. Н. Союз ч. 239, В-во кол. Вояків Укр. 1-ої Дивізії УНА, Окружна Рада СУА, О.Д.В.У. Відд. ч. 12, „Тризуб", Володимр Мелько (на пересел. Фонд), Василь Надраґа (з них $5 на пересел. Фонд); по $5: Данило Лимаренко, Стефан Заплатинський (на пересел. Фонд), Стефан Вілик (на переселенчий Фонд); М. Недільський $3.75; по $2: Осип Марійчук, Петро Рибак, Петро Бабак, Клементина Кульчицька (на переселенчий Фонд).
Вейн: Семен Чалишев з дружиною $10.
МекАду: Ольга Маркус $1.
Честер: На переселенчий Фонд по $10: Розалія і Павло Маліновські; по $5: Осип Головацький, Володимир Корчинський, Ярослав Кушнир.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U.S.A.
ЗУАДК у Филаделфії.

за жовтень 1955 року

ІЛЛІНОЙ:

Вермонт: Константин Клепачівський $5.
Шікаґо: Василь Іващук (з кансельованого ашурансу) $20; по $15: Т. Бондар, „Самопоміч" замісць квітів на могилу відомого кооператора бл. п. Володимира Обуха; по $10: Петро Назаревський, У. Н. Союз Відд. ч. 221; У. Н. Союз (на листу ч. 10438) $7.

ІНДІЯНА:

Геммонд: Стефан Ізак $1.
Форт Вейн: П. Яворський $1.

КОЛОРАДО:

Денвер: Іван Олексюк $10.

КОНЕКТИКАТ:

Ансонія: Євген Радьо $2.
Бриджпорт: УККА (на залишенців) $57.
Норвич: Петро Марчон $1.
Ню Бритен: Г. Фотт (на переселенчий Фонд) $10.
Стретфорд: Теодор Касіян $5.

МІЗУРІ:

Джаплін: М. Тарновецький $10.

МІНЕСОТА:

Міннеаполіс: Володимир Колесніченко $5; Павлина Тринка $1.
Ст. Пол: Федір Гуща $5.

МІШІҐЕН:

Блумфілд Гілз: Олександер Вишнівський $5.
Дітройт: С. Чухрак (з кансельованого ашурансу) $20; ОВВУА Відд. у Дітройті $10.

НЮ ДЖЕРЗІ:

Вартон: Никифор Колодяжний $5.
Віпані: М. Федчун $5.
Джерзі Сіті: У. Н. Союз Відд. ч. 25 $10, В-во Укр. Січових Стрільців $10, Олена Назар з доньками, Ярославою Левицькою і Іреною (замісць квітів на могилу бл. п. Софії Раковської) $$10.
Ірвінґтон: Іван Пастух $5.
Лінден: Ілько Наболотний $10.
Нюарк: О.О.Ч.С.У. $20; ОДВУ Відд. ч. 70 $5; Мирослав Роговський $10; Люба Грибик-Роговська $5.
Ню Бронсвик: УККА $10.
Плейнфілд: Володимир Дибайло $5.
Трентон: По $10: СУНД, Об'єднання Прихильників УНР; Михайло Кушик $2.

НЮ ЙОРК:

Ню Йорк Сіті: По $10: „Броди-Лев", У. Н. Дім в Н.Й.С., д-р Сава Никифоряк з дружиною Анною замісць квітів на могилу бл. п. Софії Раковської. М. Стахів $2.
Бофало: Михайло Петрович $10.
Бронкс: С.У.А. Відд. ч. 8 $10.
Бруклин: Збірка на допомогу залишенців $21 (переслав М. Іванів). З них по $10: Іван Олійник і Валентина Левченко; по $2: Максим Іванів, М. Гарасименко; по $1: генерал О. Загродський, С. Нечипорук, Н. Гаращук, Дідоренко, Лисенко, Скляренко, Паноченів.
Гемпстед: Вовк $1.
Елмайра: Іван Горобець $1.
Іст Медов: Василь Куліш $2.
Рачестер: По $1: Іван Ріопка, Роман Струк.

ОГАЙО:

Клівленд: По $10: Укр. Золотий Хщест Відд. ч. 8, Антін Хомик; Марія Кукіз $5.
Колумбус: Григорій Скворців $5.
Янгставн: Д. Затварницький $2.

ПЕНСИЛВЕНІЯ:

Филаделфія: Укр. споживча кооперація „Одеса" $15; по $10: Літературно-Мистецький Клюб, ООЧСУ, „Самопоміч"; по $5: Юрій Прокопишин, Степан Гарбуз з дружиною, Іван Лемішка; Михайло Дашків $1.
Пітсбург: Іван Сапсай $1.
Скрентон: Укр. Допомог. Комітет $10.

РОВД АЙЛЕНД:

Варвик: Збірка на залишенців $11.70. Переслав збірку Микола Мирка у Петра Матійковича на хрестинах сина Степана. По $1: Буратчук, Довганів, Вовк, Турцький, Попович, Матійкович, Крупа, Андрущенко, Гайдало, Мирка, Н. Н.; решта дрібними.

КАНАДА:

Торонто, Онт.: Анна і Павло Іванів замісць квітів на могилу бл. п. Володимира Обуха $10.
Монтреал, Квебек: Марія Ворович $3.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U.S.A.
ЗУАДК у Филаделфії.

за листопад 1955 р.

ДІСТРИКТ КОЛОМБІЯ:

Вашинґтон: Стефан Романюк $1

ІЛИНОЙ:

Вермонт: Константин Клепачівський $5.
Вокеґан: М. Строчук $1.
Діксон: Д-р В. Осадца $ 10.
Ла Ґрендж Парк: Д-р Ф. Демус $5.
Шікаґо: „Самопоміч" $15 замісць квітів на могилу бл. п. Володимира Обуха, члена кооперативи „Самопоміч" у Шікаґо. Збірка на фонд пам'яти Івана Годика $50 (заініційована Ор'єдинанням Укр. Організацій в Ілиной). З них по $10: Катерина Гульчій, Роман Смук, Михайло Варан; по $5: Василь Іващук, Микола Домашевський, Юрко Паславський, Григорій Каряка. — По $10: С.У.М.А. в Шікаґо, СУМА Осередок ім. Крут, ОДВУ Відд. ч. 2, МУН Відд. у Шікаґо; по $5: Юліян Саварин, Петро Ґула, Осип Ліщинський, д-р П. Гриделяк.

ІНДІЯНА:

Оуклед Сіті: Ольга Ставарська $1.

КАЛІФОРНІЯ:

Лос Анджелес: О. Ґац $5.

КОНЕКТИКАТ:

Ансонія: Теодор Дзюбіна $1.
Гартфорд: Юрій Лех $5.
Ню Гейвен: Андрій Дойілка $50. З них $20 на інвалідів, $30 „Коляда" для вдів і старих.

МЕРИЛЕНД:

Болтимор: По $10: ОДВУ Відд. ч. 31, „Матірний Союз Українок"; М. Яремко $5.
Куллен: Д-р М. Завальняк з дружиною на відзначення весілля панни Емми Васлей в Гарісбурґу $ 10. По $ 5: Д-р Олександер Плітас, д-р Зоя Плітас.

МЕСАЧЮЗЕТС:

Бостон: Михайло Лозинський $5.

МІНЕСОТА:

Міннеаполіс: Маркил Ґелецінський $5.
Ст. Пол: По $10: ОДВУ Відд. ч. 32, МУН Відд. у Ст. Пол; по $5: Іван Білоус, Анастасія Микас.

МІШІҐЕН:

Гемтремк: По $5: Михайло Крат, Данило Рубаха.
Ґренд Репідз: Збірка на залишенців на весіллі І. Богача і Ольги Грінчишин $20 (переслав Роман Верес).
Дітройт: Комітет вшанування 60-ої річниці уродин та відзначення громадської праці Василя Довганя $100 (частина доходу з бенкету і пожертва В. Довганя). По $10: ОДВУ Відд. ч. 4, ОДВУ Відд. ч. 24; С. Гухрак $5; Осип Вартків $2; по $1: І. Єфименко. Анна Сулима.
Пітерсбурґ: Д-р В. Іванович $5.

НЮ ДЖЕРЗІ:

Байон: Василь Полтавець $5.
Верона: С. Городинський $10.
Джерзі Сіті: Відділ УККА — на інвалідів — дохід з Листопадового Свята $53. Юлія і Марія Думанські $10 — замісць квітів на могилу бл. п. Ірени Вовк.
Ірвінґтон: Петро Сороколіт $2.
Іст Орендж: Йосиф Вілоган $15.
Нюарк: ОДВУ Відд. ч. 54 $10, Укр. Нар. Союз Відд. ч. 27 $10. По $5: Т. Кордуба, Осип Утриско; Микола Стецків $2.
Ню Бронсвік: ОДВУ Відд. ч. 7 $10.
Пасейк: По $10: ОДВУ Відд. ч. 34, МУН, д-р Б. А. Филипчак.
Трентон: ОДВУ Відд. ч. 25 $10, МУН Відд. у Трентоні $10; по $5: В. Панасенко, Любомир Лампіка.

НЮ ЙОРК:

Ню Йорк Сіті: Укр. Золотий Хрест — пожертва спец. призн. $110; Укр. Золотий Хрест „Писанка" $39.85. На Листу ч. 8705 — Відд. в Нюарку: Омелян Суховерський $5, Стефанія Манько $3. На Листу ч. 8706 Відд. ч. 19 в Филаделфії, Па.: Дмитро Биковець $8; по $5: Василь Яців, Софія Маслянка; по $3: Петро Марчиха, Володимир Шипрекевич, Іван Кривуша; по $2: Юстина Огоновська, Петро Бабак; по $: Василь Чередарчук, Стефан Мельник. На Листу ч. 8708 — Відд. ч. 18 в Рочестер, Н. Й.: Розалія Тарнавська $2; Катерина Андрусів $ 1. Іван Сказенник зложив $30 (як подяка для ЗУАДК за поміч у полагодженні його справи). Збірка на „залишенців" $15. (На Листу ч. 5908 зібрав і переслав Дмитро Оленчук.) З них зложили: Дмитро Оленчук $5; по $2: Дмитро Оленчук, Микола Процик; по $1: Теодор Тарахівський, Анатолій Болдирев, Іван С... (підпис нечіткий). По $20: ООЧСУ Відд. ч. 2; Михайло Пізнак з дружиною. По $10: „Провидіння" Відд. 206; Головна Управа „МУН-у", ОДВУ Відд. ч. 10, „МУН" Відд. у Ню Йорку; У.Н. Союз Відд. ч. 194 „Свобода", Українська Правосл. Церква в Америці; Іван Кефор. По $5: В. Л., А. Забігайло; Петро Лапчак $2; Іван Стусик $1.50; Федір Стубан $1.
Амстердам: ОДВУ Відд. ч. 3 $10; І. Пилипів $5.
Асторія: ОДВУ Відд. ч. 1 $10.
Вінґемптон: Володимир Шембель $5; Михайло Захарків $1.
Бофало: Євдокія Заяць $5.
Бронкс: Надія Вурбело $6.
Бруклин: По $5: О. Корсун, Кузма Марущак.
Гантер: Іван В. Кобзяр $5.
Геркімер: Михайло Лисенко $.
Ґованда: С. Королишин $1.
Джексон Гейтс: В. Ривак $5.
Елмайра: Михайло Гринків $5; І. Горобець $2.
Лавренс: Надія Чікало $5.
Рачестер: По $10: „МУН", Антін Кецько; по $2: Антін Тимченко, Михайло Рудий; А. Майгутяк.
Ютика: ОДВУ Відд. ч. 26 $10.

ОГАЙО:

Клівленд: УККА — „Писанка" $157.76. На Листу ч. 10,203 (збір. „ОДВУ", Микола Вігун) зложили: $2 — Стефан... (підпис нечіткий); по $1: М. Вігун, Я. Правницька, Головко,, Яцишин, Я. Кришталович, І. Лесько, М. Ведзик, В. Крутиголова, М. Вуцко, С. Кухта, М. Данилишин, Д. Завадський, М. Зварич, І. Карпінський, К. Швидків, А. Рощоковський, С. В. Небеш, І. Прокопів, М. Радзикевич, П. Райца, А. Боднар, О. Чубатій, О. Загаєвський, Петро Н..Г (підпис нечіткий), І. Красновський. Решта дрібними. На Листу число 10204 (збір. Ярослав Кравчук) по $1: В. Стригун, О. Фединський, Г. Гловацький, М. Чабан, Стефан... (підпис нечіткий), Анна Кузняк, А. Хомик, П. Голик, К. Мельник, інж. Іван Фур, Ярослав Кравчук, Решта дрібними. На листу ч. 10205 (збір. ОДВУ, — М. Вігун): Михайло Галан $4; по $2: Теофіль Ціокевич, Микола Кавка, Ярема Попель, Іван Попович; по $1: Стефа Кавка, Д. Давидович, М. Німець, В. Петришак, Максим З... (підпис нечіткий), М. Ковалисько, М. Гергель, С. Сквара, Г. Олексів, мгр. Данилевич, І. Корф, проф. Смаль-Стоцький, Сахно, М. Дикан, М. Вівчар, Н.Н. (підпис нечіткий), І. Росул, Я. Сушків, З... (підпис нечіткий), І. Кичка, О. Городинський, В. Кізима, О. Гук, Оришкевич, Микола Мороз. Решта дрібними. На Листу ч. 10209 (збір. Дмитро Василів) по $1: Григорій В... (підпис нечіткий), Дмитро Василь Жук, І. Бачинський, Анастазій Голубець, М. Гевко, Петро Дмитрик, В. Голембевський, Н.Н. (підпис нечіткий), Е. Пакуш. На Листу ч. 10210 (збір. Василь Камінський): д-р В. Левицький $4; по $1: Лука Струк, Володимир Столяр, Іван Сіпець, Микола Капітанець, Василь Рурич, Григорій Завадівський, Михайло Савінда, Александер Ш... (підпис нечіткий), Володимир Струсь, Дмитро Малайба, Гнат Воробець, Станіслав... (підпис нечіткий), Василь Крижановський,. Олег Тарнавський, Петро Гупаловський, П. Гродійчук, А. Стецяк. Решка дрібними. На Листу ч. 10211 (збір. Василь Камінський) по $2: Василь Ільчишин, Петро Яцків, Микола Чухрай; по $1: Андрій Запаринюк, Василь Камінський, Роман Цегельський, Іван Дзюба, Степан Кравчук, Володимир Столяр, Володимир Дмитрович, Богдан Шиян, Василь Панків, Володимир Попадюк, Андрій Мартинців, Юліян Гошуляк, Анна Костів, Степан Паливода, Іван Губач, Степан Брозда, Володимир Чопко, Анна Голод, Михайло Вітик, Ева Думяк, Гнат Маланюк, Іван Кузьняк, Теодор Маркевич. Решта дрібними. По $5: Степан Кікта, Андрій Побивайло, Н. Тарасюк; по $1: І. Губач, В. Кліщук.

ПЕНСИЛВЕНІЯ:

Филаделфія: По $20: С.У.А. — Централя в Филаделфії; Іван М. Ведрило — замість квітів на могилу бл. п. Софії Раковської. По $10: Український Театр у Филаделфії, СУА Відд. ч. 10, СУА Відд. ч. 20, УНС Відд. ч. 45 Т-во Любов, УНС Відд. ч. 83 ім. Івана Франка, Український Хор „Кобзар", УККА Відд. у Филаделфії; по $5: Михайло Арбайтер, Ілля Михалюк, Осип Тритяк, Дмитро Василащук, Йосиф Бадуляк, проф. Роман Савицький, Микола Бута; по $1: Микола Кендус, Стефан Резніков.
Алентавн: ОДВУ Відд. ч. 23 $10
Брістол: Василь Головчак $5.
Нортгемптон: Василь Саюк $ 5.
Ортанна: Д-р Аполлон Трембов $5.
Пітсбурґ: Укр. Народна Поміч $50; Збірка на залишенців $13. (Зібрав і переслав Микола Юхнівський) Зложили: П-во Влажків $5; п-во Юхнівські $2; по $1; п-во Савицькі, Шевчук, Олійник, Мих. Гринчук, Львівський. Василь Марич $5.
Фулертон: Михайло Кобініч $1.
Честер: ОДВУ Відд. ч. 51 $10.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U.S.A.
ЗУАДК у Филаделфії.

ПРИЇЗД НОВИХ ІМІҐРАНТІВ

Заходом Злученого Українського Американського Допомогового Комітету на новий переселенчий закон 1953 року приїхали за час з 25-го червня до 1-го жовтня 1955 року слідуючі особи:

Червня 27, 1955 р., літаком: Черепаха Олександра.

Липня 7-го 1955 р., літаком: Пакош Василь.

Липня 18-го, кораблем „Юнайтед Стейтс": Стецина-Ґорон Юстина, Вогатюк Роман, Очабрук Неоніля.

Липня 19-го, літаком: Шкребець Андрій, Татяна, Марія.

Липня 12-го, кораблем „Дженерал Ленґфіт": Аредач Ксеня, Василь, Марія; Бурґгардт Еміліян, Анна, Соня, Анатолій; Гапій Марія; Гаврищук Анна; Ільчишин Михайло; Лимонченко Олексій, Ніна, Олексій мол., Ольга; Малий Карло, Олена, Олена мол., Богдан; Марков Стефанія; Наґель Марія; Ноґач Филимон; Рибалка Константин; Семчук Іван; Соколюк Зеновій; Шевчук Ярослав, Іванна, Оксана, Наталія; Бабій Іван, Марта; Побивайло Йосиф; Тир Олена; Сташків Павло, Ліза, Петро, Богдан, Михайло, Христина; Даниленко Василь, Анна, Ніна, Лідія, Катерина; Сорочак Володимир; Романчук Петро, Марія, Марта; Козарчин Микола, Марія, Христина; Скалий Іван, Терезія; Шефер Йосиф.

Липня 22-го, літаком: Вілас Мирослав, Надія, Лідія; Дидин Іван Лілі, Віктор, Петро; Процик Стефан, Люба, Оксона, Роман.

Липня 26-го, літаком: Сверед Болеслав.

Серпня 4-го, літаком: Пишний Юрій.

Серпня 6-го, кораблем „Джесиль Бразда Людмила; Фрищин Юрко; Юрочко Анастасія; Катамай Олекса; Ковалюк Микола; Делеко Андрій, Елеонора, Лідія, Юрко; Марковський Ян, Текля, Софія, Стефанія, Анна; Москаль Микола, Антонія, Надія; Пшебиславський Олександер; Река Анастасія, Анна; Смичек Параска, Василь; Зінь Ірмґард; Колісинченко Анна; Чередниченко Стефан; д-р Кривяк Ярослав; Митрофанюк Богдан; Левченко Валентина; Мартенс Людмила; Тимченко Антін, Барбара.

Серпня 30, літаком: Даниленко Олександер і Наталія.

Серпня 30, кораблем „Дженерал Ленґфіт": Век Кароль; Ґолуватий Іван, Ольга, Марія, Анна; Гаврисюк Микола і Анастасія; Гупало Михайло, Марія, Олег, Анна, Дмитро; Ясчник Зенон; Катрич Василь; Коссак Олександер; Кухарик Онуфрій, Стефанія, Олександер, Стефан; Пасічинський Богдан, Марія, Павло, Ірена; Пехан Віра, Валентин, Освальд; Полуга Яків; Демчук Володимир; Малецький Мстислав; Сеник Зеновій; Завадівський Олександер; Оришкевич Роман; Клюєв Іван, Пелагія; Українців Василь, Клавдія, Людмила, Анатолій; Криворучко Василь; Тиховський Еміліян; Семців Михайло, Клара, Петро; Сенків Катерина, Михайло; Стефурак Анастазій.

Вересня 1-го, літаком: Сиґіда Марія.

Вересня 7-го, кораблем „Кастель Феліце': Галас Іван, Симона, Мартина, Марія, Фелікс (народився на кораблі).

Вересня 13-го, літаком: Лусанко Володимир; Меленка Микола, Олимпія, Роман, Пилип, Нестор; Федків Павло, Люся, Меланія, Стефан, Ірена.

Вересня 15-го, літаком: Пацура Михайло, Евдокія, Богдан, Василь; Филипович Євген, Ольга, Андрій.

Вересня 20-го, літаком: Ласійчук Микола, Славка, Оксана-Леся.

Вересня 21-го, кораблем „Ню Йорк"; Филипович Вінцентий, Ядвиґа, Тереза, Петро.

Вересня 22-го, кораблем „Іль де Франс": Вальчк Михайло, Ґеновефа, Петро.

Вересня 23, кораблем „Дженерал Ленґфіт": Березяк Стефан, Анна, Володимр, Ольга; Дамчук Йосиф, Пелаґія, Галина, Олександра; Фтомин Микола, Марія, Ірена, Ольга, Стефан; Гринишин Іван, Анна; Ярошенко Василь; Яворський Антін, Анна, Любомир; Кардаш Іван; Коперник Петро, Ніна, Володимир, Микола; Котенко Олекса, Ерна, Світляна; Кручак Агафія; Макарушка Лідія; Мельнишин Іван; Пеклич Іван; Ріопка Семен, Павлина, Франк; Рогович Теодор, Марія, Орися; Шелякина Татяна і Любов; Ступар Теодор, Софія, Станислата; Сич Михайло, Марія, Урсула; Сивенький Йосиф, Евгенія, Йосиф мол., Олег, Роман; Туркало Софія; Верещак Юрій, Аполіна, Ярослав; Воцяк Дмитро, Катерина, Катерина мол.; Зачко Оисп; Крицуляк Дмитро, Марія, Анна, Богдан.

Вересня 27-го, карблем „Юнайтед Стейтс": Домащук Степан, Анастасія, Богдан.

Все листування в справах переселення — із зазначенням імени апліканта та числа ашурансу ЗУАДК, якщо такий вже виставлено, просимо слати на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa. U.S.A.
ЗУАДКомітет у Филаделфії.

Юрій Таркович

УКРАЇНА І ПРОВАЛ У КАЗАХСТАНІ

Все виглядає на те, що вже майже певний провал хрущовських експериментів з „освоєнням" цілинних і перелогових земель в Казахстані врятував Україну від загрози перетворення її з країни пшениці і жита, тобто колоскових культур, на країну технічних культур, тобто льону, соняшника, цукрових буряків і може ще кукурудзи. У нашій пресі на Заході прийнято говорити про казахстанські експерименти переважно у зв'язку з тим, що до Казахстану Москва висилала десятки тисяч молоді, пробуючи створити там свою величезну сільсько-господарську базу. Висилаючи українську молодь на цілинні землі, Москва рівночасно намагалася ослабити національний потенціял непокірної України. Ці всі міркування, очевидно, правильні. Та за казахстанським експериментом крився ще один диявольський плян: для остаточного упокорення України і зменшення її потенціяльної ваги в забезпечуванні хлібом Совєтського Союзу Москва шукала якогось „підмінку" за український хліб. І думали знайти отой підмінок якраз в Казахстані і частинно в Алтайському краю.

Тільки у зв'язку з цим дуже небезпечним експериментом можна зрозуміти, чому в 1954 році 20,000 комбайнів і тисячі інших сільсько-господарських машин переслано в Казахстан якраз з України. Нових тракторів і вантажних машин, призначених для сільського господарства, на Україну майже не посилали, але все йшло знову таки в Казахстан і на Алтай. В результаті цієї політики у 1955 році настав на Україні просто катастрофальний брак комбайнів і прийшлось їх на швидку руку спроваджувати аж з балтійських країн. В 1954 році в Москві очевидно думали, що Україні всіх її комбайнів все одно вже не буде потрібно, бо ж вона мала стати країною чисто технічних культур. Якби цей московсько - большевицький плян вдався, то Україна ще більше збідніла б і наш нарід міг би опинитися перед маривом небувалого голоду, а Москва мала б ще одну величезну зброю в боротьбі проти непокірної України — хліб. І цю зброю Кремль використав би напевно ще жорстокіше як у 1932/33 роках. Цей плян Кремлю щодо України покищо не може бути здійснений. Покищо нема небезпеки, що з України зникне її золота пшениця. Всі дані вказують на те, що в 1955 році в Казахстані був катастрофально поганий урожай. Внаслідок того, що в тій країні зорано десятки тисяч гектарів цілинних і перелогових земель, вона ще більше висохла, а землі її обернулися на суцільний порох. В деяких частинах Казахстану ці порохи вліті підносилися високо вгору і було їх видно з далекої віддалі. Газета „Комсомольська Правда" (26. 8. 55) писала, що на цілинних землях понад сто днів не було дощу. І ця ж таки газета стверджує, що врожай у Казахстані в 1955 році був в три рази менший як в 1954 році. Якщо сама комуністична преса визнає такий стан, то можна собі уявити, як ситуація виглядає в дійсності. Отже, в Казахстані і на Алтаї в основному сталося те, чого й треба було сподіватися: прийшло нормальне для тих країв літо, без дощів, зорана земля ще більше висохла — і врожай пропав разом з хрущовськими надіями.

І тоді в Кремлі зрозуміли, що без української пшениці таки не можна обійтися. Крім того, в 1955 році на Україні був такий урожай, якого на нашій батьківщині не пам'ятають від десятиліть. Держава вивезла в тому році з України більше хліба як колинебудь перед тим — аж 395,-000.000 пудів (пуд 16 кг.) самої пшениці. Під тиском таких фактів у Москві знову заговорили про нашу батьківщину, як про житницю Совєтського Союзу, а про технічні культури, які мала в майбутньому вирощувати Україна, вже тепер майже не згадують. Заговорили знову про те, що Україна дає 60% всієї пшениці СССР, про що роками не згадували. І як це не парадоксально, але Україна своїм багатим урожаєм в 1955 році до деякої міри охоронила большевицький режим від повного банкрутства на відтинку сільсько-господарської продукції. Але, з другого боку, повний провал казахстанського експерименту врятував під деяким оглядом і Україну. Невдача в Казахстані врятувала наш нарід від страшного голоду, яким Кремль напевно душив би Україну, якби казахстанський експеримент вдався. Бо по кожній „викачці" державою хліба з України колгоспникам все одно вдається якось приховати дещо пшениці. Але якби Україну змусили вирощувати тільки коноплі, льон та цукрові буряки, тоді не можна було б хліба навіть украсти, і новий страшний голод був би неминучий.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників — це гідно ?! —

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Трентон, Н. Дж.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

Йдучи за хронологічним порядком, в нашому місті відбулися в останньому кварталі імпрези, про деякі на цьому місці слід було б згадати:

Вечір присвячений пам'яті Лесі Українки, відбувся заходом місцевого Відділу Матірнього Союзу Українок та Філії ОДУМ-у в суботу, дня 8-го жовтня ц. р. в американській концертовій залі „Контемпорарі Авдіторіюм" при 176 Вест Стейт Стріт. На програму цього наскрізь гарного й гідного святкування пам'яті Лесі Українки склались: реферат про життя й творчість поетеси, що його виголосила п. Марія Стратієнко; виступ піяністки і співачки, кольоратурне сопрано п. Віри Цебенко, що відограла на фортепіяні „Прелюд Ціс-моль" — В. Косенка і „Едюд Ц-моль" — Ф. Шопена та відспівала при акомпаніяменті п. А. Людеке пісні: „Сумної провесни" — слова Л. Українки муз. М. Лисенка; „Не співайте мені сеї пісні" — слова Л. Українки муз. Д. Січинського, „Бабине літо" — муз. Д. Січинського й „Ой, ще не всі умерли жалі" — муз. О. Степового; виступ скрипачки п. Дарії Кузик, що при акомпаніяменті п. А. Людеке відіграла на скрипці „Баляду" — Вютау; деклямації: з циклю „Сім літер" — Л. Українки у виконанні п. Г. Максим'юк, „В магазині квіток", у виконанні п. В. Бондаренко і вірш про дитинство Лесі Українки, що його продеклямувала маленька Мартуся Стратієнко; виступ ОДУМ-івського жіночого квартету (пані: Ася Сенько, Валя Рудь, Валя Литвиненко і Катя Рудь), що при фортепіяні (п. Л. Рудь) відспівав пісню „Рідний Краю" та дует (панове: Олександер і Володимир Кириченко), що при акомпаніяменті фортепіяну п. А. Людеке) виконали пісню: „О, принесіть мені пролісок з лісу".

Вечір вшанувала своєю присутністю сестра Лесі Українки п. Ізидора Борисова. Дохід з цієї імпрези призначено в користь залишенців у Европі.

Грандіозний Концерт Української Капелі Бандуристів під керівництвом Володимира Божика і Григорія Китастого відбувся в нашому місті в середу, 19 жовтня ц.р. у великій, репрезентативній залі „Вор Меморіял Авдіторіюм". Це була одна із найкращих імпрез, що досі відбулася в Трентоні. На концерті, влаштованому окремим громадським комітетом, в склад якого входили десять місцевих українських організацій та церковних громад, а саме: Громада при Українській Православній Церкві Св. Тройці, громада при Українській Православній Церкві Св. Юрія Переможця, Українська Католицька Парафія при Церкві Св. Йосафата, Відділи: МСУ, СУА, ОДУМ, ООЧСУ, ОДВУ, організації „ПЛАСТ-у" „СУМА", Т-во Сприяння УНР, Спортове Т-во „Стріла" і Відділ Українського Музичного Інституту — було приявних понад тисяча осіб з української й американської публіки. Концерт був добре підготований комітетом та солідно розпропагований в місцевій американській пресі і за посередництвом окремих повідомлень: плякатів і летючок, розміщених у всіх провідних американських магазинах, готелях і клюбах, з допомогою окремих виставок на Виставці Українського Мистецтва в рямках щорічного стейтового ярмарку (який цього року як і в минулих роках влаштував місцевий Відділ Матірного Союзу Українок) та у деяких американських магазинах, за допомогою реклямових налїпок на автомашинах, в радіо й телевізійній програмі п. Р. Мариновича. У висліді — концерт залишив по собі незабутнє враження. Капеля Бандуристів зробила корисне діло, а Т-во Сприяння Капелі, що цього року спонзорувало турне Капелі, збагатилося на 1,135.13 долярів чистого прибутку.

„Українські збройні сили під покровом Божої Матері„ — це був наголовок Святочної Академії, яку влаштував в неділю, 23 жовтня ц. р. в залі „Сокол Говм" місцевий Осередок СУМА при активній співучасті організації української молоді „ПЛАСТ", місцевого відділу ООЧСУ та відділу Союзу Українок Америки. Реферат на цьому Вечорі виголосив інж. В. Татомир з Филаделфії. Діти з місцевого осередку Юного СУМА співали й деклямували, а пластун-юнак Юрко Ґосвич, при фортепіяновому акомпаніяменті пластунки-юначки Люби Ґосвич, виконав на скрипці *„Спомини з гір"* В. Безкоровайного. Члени СУМА відограли одноактову сценку — картину з життя УПА. Дохід із цього скромного, патріотичного свята був призначений на допомогу українським інвалідам.

Спортове Т-во „Стріла" вже двічі влаштувало в рамках своєї діяльности перші на терені ЗДА (і мабуть перші у вільному світі) автомобілеві змагання, які зорганізував керівник ланки самоходового спорту й туристики п. мґр. Богдан Ковшевич. Перші такі змагання відбулися 25 вересня ц. р. на теренах, положених наколо оселі Черче і в цих змаганнях, на шість конкуренцій, здобув перше місце член Т-ва „Стріла" п. Ігор Сеник, проїздячи трасу у 30 миль з найкращим точкуванням. Чергові змагання відбулися в суботу 5 листопада ц. р. навколо Черча на трасі 40 миль і першуном у цьому змагу, на вісім конкуренцій, вийшов член Т-ва „Стріла" п. Орест Сеник, здобуваючи найкраще місце в точкуванні і чашу Українського Народного Союзу.

З нагоди Листопадового Зриву заходами „Стріли" відбувся біг навпростець", в якому першунами вийшли в бігу для юнаків, пл. юнак трентонської пластової групи Борис Гуляй, а в бігу на 2,000 метрів член „Стріли" п. Орест Мицик.

На Загальних Зборах Т-ва, що відбулися в вересні ц. р., вибрано на голову „Стріли" її основника п. Михайла Бойцуна.

Благословення церковної залі церкви Св. Йосафата відбулося в неділю 30 жовтня ц. р. На влаштованому з цієї нагоди бенкеті було приявних понад 300 осіб з-поміж парафіян Української Католицької Церкви Св. Йосафата та багато гостей з околиці. Поміж гістьми за президіяльним столом сидів також співжитель Трентону генерал Павло Шандрук, та багато українських і американських католицьких священиків. Залю вибудовано коштом з добровільних пожертв парафіян, головно з-поміж новоприбулих і тут народжених американських українців. На найближчий рік запляновано будову простороі мурованої церкви Св. Йосафата. Залю проєктував інж. архітект В Тимошенко, а будівельні роботи проводила будівельна фірма інж. Дмитра Кузика в Трентоні Парохом і сотрудником Церкви Св. Йосафата є брати — душпастирі, нещодавно тут прибулі оо. Теодозій і Йосиф Атаманюки.

Листопадові Роковини були відсвятковані цього року в нашому місті гарним й гідним наслідування традиційним Пластовим Апелем, влаштованим трентонською пластовою групою на церковній площі при церкві С. Йосафата. Слово виголосив провідник групи пл. сеньйор Василь Верган. На цьому Апелі честь поляглим за Волю України героям віддано пластовим вогнем і святочним пластовим наказом. В програмі Апелю були також підвищення пластових ступенів, перенесення поодиноких пластунів і пластунок до вищих Уладів, заприсяження та пластові й стрілецькі пісні й виступ пластового сурмача пл. юнака Володаря Кузика, що на трубці відограв пластовий „На спочинок". — Місце, на якому проводилось святкування Першого Листопаду, було відповідно декороване пластунами й пластунками трентонської групи.

Окреме Свято — Академія, присвячена 337 Роковинам Листопадового Зриву відбулося заходом Українських Православних Парафій Св. Тройці і Юрія Переможця в Трентоні в неділю, дня 13 листопада ц. р. в приміщенні церковної галі при Українській Православній Церкві Св. Тройці. На програму цього Свята склалися: виступ мішаного Хору при Церкві Св. Юрія Переможця під керівництвом пані Шавлач, сольоспіви, деклямації, фортепіянове сольо молодого піяніста з Филаделфії п. Юрія Левицького й доклад про 1-ше Листопада п. інж. Струка.

Гостина Українського Театру з Филаделфії. — В неділю, дня 4 грудня ц. р. до Трентону загостив український театральний ансамбль під кер. Володимира Шашаровського з Филаделфії з виставою п'єси Миколи Понеділка, п. н. „Гей у лузі червона калина". Публіка заповнила простору залю „Роман Гол" та оплесками виявляла своє вдоволення і з гри артистів і з патріотичних ноток самої п'єси.

Українську Радіопрограму в Трентоні на хвилях місцевої радіовисильні DTNJ почали вести Іван і Ніна Самокішини. Радіопрограма, що покищо триває пів години (в неділю від год. 9—9.30 ранку) заповнює прогалину в цьому напрямі, яка виникла із перерви в радіомовленні п. Романа Мариновича, який весною провадив на цій же радіовисильні свою „Годину Українських Мелодій". Ініціяторам цієї радіопередачі побажати б тільки успіхів й витривалости в наміченому ділі.

Проблиски надії — в місцеве громадсько - політичне життя ввела нарада представників дев'яти місцевих організацій й установ, що була скликана проводом трентонської Філії Українського Конґресового Комітету в неділю, 11 грудня ц. р. до „Словак Коммюніти Гом-у". Нарада була проведена під кутом наладнання співпраці місцевих українських установ з Філією УКК, яка на протязі останніх років не проявляла живішої участи через безустанні недолади організаційного й громадського порядку. Нарада була скликана Проводом Філії УКК як Звичайні Загальні Збори Філії. Із 30 запрошених місцевих організацій, на год. 4-ту з'явились представники тільки дев'ятьох, при чому деякі делеґати виступали на нараді тільки як фізичні особи, як члени Краєвої Ради УКК, чи принагідні гості. Зборами проводив урядуючий голова Філії мґр. Роман Ганінчак. Представником Централі УКК був п. Ігнат Білинський з Филаделфії. За добрими порадами приявних дискутантів. Загальні Збори Філії УКК відложено до покищо неозначеного ближче речинця, визначуючи одначе чергову нараду, на яку секретаріят Філії УКК запросить знову усі існуючі на терені Трентону організації, а яка мала відбутися в п'ятницю, 23 грудня в 7 год. вечора в приміщенні „Сокол Гом" при розі вул. Кліфф і Сентер Стріт. На цій нараді, на яку заповів також свою присутність делеґат Централі п. Г. Білинський, повинні бути обговорені усі спірні питання дотично співпраці місцевих організацій з майбутнім проводом Філії УКК, що буде обраний на Загальних Зборах Філії, речинець який повинен бути визначений також на цій нараді. Дай Боже щоби це якнайскорше сталося бо нікуди правди діти, через постійні непорозуміння так принципового як і подекуди маловажного характеру, все громадське життя на терені Трентону залишається в постійному імпасі.

Ік.

Міннеаполіс, Мінн.

УСТ „Київ" святкує своє 5-річчя.

22 жовтня 1955 року становилось 5 років, як вперше на терені Твін-Сіті появилась думка створення футбольної дружини. Творцями цієї ідеї були Микола Щербаненко, Леонід Лозовий та Степан Коцюба з давньої іміґрації, який допоміг на початках придбати виряд для дружини. Незабаром в активну працю Т-ва включився і старший Лозовий.

Дня 22 жовтня в гарній Польській залі відбувся наш скромний Ювілей.

О 8 годині вечора заступник Голови Т-та Степан Гринчишин попросив до слова Голову Т-та о. протоєрея Степана Біляка, який у своїй промові до присутніх членів Т-ва та гостей (біля 200 осіб) згадав про 5 років пророблено праці Спортової організації, підкреслюючи особливі заслуги організаторів спортового життя в Твін-Сіти на далекому Північному Заходові Америки, які причинилися до того, що місцеві часописи Міннеаполісу і Сан Пол друкували висліди майже всіх змагань, як ліґових так і товариських з зазначенням назв Товариств і Клюбів і їх національної приналежности.

о. Біляк подякував всім присутнім, а зокрема Голові футбольної ліґи Твін-Сіті п. Зеґліну (він же і представник німецького Ф. К. Ст. Пол), Голові польського Ф. К. та новозорганізованому Ф. К. „Кікерс" німецькому, які разом з поляками прибули численно звеличати наш Ювілей.

З черги о. Степан Біляк прочитав надіслані до Т-ва „Київ" привіти: від церкви св. Михаїла Архистратига, св. Юрія Переможця, від спортового Т-ва „Тигри", ОДУМ в Шикаґо, ОДВУ в особі п. Коцюби, письмові від 19 відділу ООЧСУ, місцевих молодечих організацій: ОДУМ Міннеаполіс, МУН та СУМА (остання крім привіту зложила Ювілейний дар 5 долярів).

Голова Футбольної Ліґи п Зеґлін, в час привітання передав від себе о. Білякові пропам'ятну дошку, від Кікерсу склав привіт Голова Ф. К. п. Герберт з побажаннями доброї праці на майбутнє, запевняючи всебічну моральну та матеріяльну допомогу Т-ву.

Всі ці привіти сприймались всіма присутніми гучними оплесками. о. Біляк на всі привіти від імені Управи та всіх спортовців висловив щиро - сердечну подяку і запевнив всі організації, що надіслали привіти ще з більшим завзяттям *працювати* на розвій Української Спортової Організації „Київ" в Твін Сити, та на славу поневоленої батьківщини — України Промовець з задоволенням подякував всім членам Управи за співпрацю, а зокрема підкреслив невсипущу працю старого ветерана Спорту, ще з рідних земель п. М. Лозового, якому в цей день припадає 35 років праці на полі Українського Спорту, і який наполегливою працею причинився до зросту УСТ „Київ" збиранням грошей на асекурацію та виряд не лише серед українців а й серед чужинців.

Слід в цей день підкреслити і осяги в праці Т-ва „Київ" в ланці копаного м'яча (футболу), а саме: на протязі 5 років розіграно на терені Твін Ситі 61 змагання, з них виграло 48, ремісованих 6 та програних 7. Переведено 3 товариські змагання з дружиною „Крила" СУМА, Шикаґо в 1954 році в Міннеаполісі 6:2 на користь „Крил" та в 1955 році в Шикаґо 2:1 на користь „Києва". В Вінніпеґу — Канада 2:0 на користь „Києва".

Склад „Києва" в 1955 році є такий: З. Островський, Ю. Пасічник, І. Марченко, Аґ Щетина, Ю. Гайдай, В. Марченко, Ст. Гринчишин, Л. Єрмолович, Л. Лозовий, Ст. Павлишин, К. Чикрай. Резерва з молоді Л. Рябокінь, М. Миколяк, В. Коноплів та М. Крамарчук. Треба підкреслити жертвенність під час гри всіх змагунів, зокрема виграш у Чемпіона Німців Ст. Пол в Осінній Рунді 4:1.

Бажаємо змагунам „Києва" здобути перше місце в 1956 році.

Микита Лозовий.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во Укр. Січ Відд. 39 повідомляє членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 1-го січня 1956 р., о год. 3-ій попол., в приміщенні Укр. Нар. Дому. Обов'язком кожного члена на ці збори прийти почути звіт уступаючої управи і вибрати нову управу на 1956 рік. Рівночасно просимо довгуючих членів вирівняти всі залеглості. Крім того просимо складати Нац. Даток на УКК а також на ЗУАДК. — Управа.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Т-во Клюб Поступовий Відд. 70 повідомляє, що **річні збори** відбудуться в четвер, 5-го січня 1956 р., о год. 7-ій в домівці У. Н. Дому 433 Hoboken Ave., Просимо членів прибути, буде вибір управи на 1956 рік. Місячні збори будуть зараз в середу, 11-го січня, о год. 7ій веч., в тім самім приміщенні. — П. Костик, секр.

Тиждень української культури в Мадриді

Святкування „Тижня Української Культури" в еспанській столиці — Мадриді відбуватиметься за такою програмою: 1. Виставка української книжки, преси й усього іншого друкованого в роках 1945-1955 у вільному світі, 2. Доповіді про Україну, 3. Можлива участь у святкуваннях Візантійського Хору з Голляндії. Ці святкування почнуться дня 8 квітня 1956 р. торжественною архиєрейською св. Літургією, яку відслужить архиєпископ Кир Іван Бучко, а закінчаться дня 21 квітня 1956 р.

Патронат над святкуваннями прийняло Міністерство Інформації, запрошуючи до Почесного Комітету Міністерство Освіти й Культурно-Наукову Установу „Атенео". До цього Комітету, що буде доповнений іншими еспанськими достойниками, увійдуть представники наших наукових установ НТШ, УВАН і УВУ.

Як подає Комітет з Мадриду, за чотири місяці (серпень — листопад), він одержав тільки 248 книжок і брошур. Ще менше, бо тільки 26 різних пресових органів, а майже нічого з мистецьких матеріялів: портрети, тризуби, репродукції картин і образів, листівки, жетони тощо. Відносно задовільний може бути тільки IV-ий відділ виставки: Літературні твори, а цілком бракує наукової літератури, дитячої, шкільної, нот, співаників і мап. Треба згадати, що з нагоди виставки буде надрукований еспанською мовою описовий каталог, в якому будуть відмічені всі виставлені книжки. Каталог вже складаємо і в перших днях лютого 1956 він мусить бути в друкарні. До того часу всі матеріяли, призначені на виставку, мусять бути в Мадриді. Пізніші експонати на виставці також будуть, але неможливим буде внести їх до каталогу. Висилати експонати і писати в справі „Тижня Української Культури" — просимо на таку адресу:

Dr. Dmytro Buchynsky
Antonio Arias, 17, 1.° A
Madrid — Spain.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини.

В другу річницю смерти бл. п. Сотника Григорія

К. ПОЛТАВЧЕНКА

відправиться

ПАНАХИДА

в неділю, 1-го січня 1956 р. о год. 1-ій попол., у Святотроїцькій Українській Православній Автокефальній Церкві при 267 — 4-ій Евеню в Ню Йорку.

На панахиду запрошує Товаришів зброї, всіх Приятелів та Знайомих

дочка ГАЛИНА

В першу болючу річницю смерти нашого Найдорожчого Мужа, Батька і Дідуня

бл. п. **ЮРІЯ КЛАПШАКА**

відправиться

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в суботу, 31-го грудня 1955 р., о год. 9-ій рано в Каплиці Укр. Кат. Церкви св. Юра при 7-ій вул., в Ню Йорку.

До участи в Богослужбі запрошує Рідних, Приятелів та Знайомих

РОДИНА

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ В „СВОБОДІ"

Адміністрація „Свободи" повідомляє, що йдучи на зустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного різдвяного числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань. Ціна оголошення залишається така сама, як і в попередніх роках: 2 доляри за 5 рядків, та більше, відповідно до величини оголошення а саме: 1 цаль через одну шпальту $2.00; 1 цаль через 2 шпальти $3.50; 1½ цаля через 2 шпальти $4.50; 2 цалі через 2 шпальти $6.00; 3 цалі через 2 шпальти $10.00; 4 цалі через 2 шпальти $15.00; 5 цалів через 2 шпальти $18.00; 6 цалів через 2 шпальти $22.00. Треба сподіватися, що загал нашого громадянства використає цю нагоду, щоби передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям і знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „Свободи" та відповідний зміст збільшеного святочного числа надають таким побажанням окремої вартости і значення. Зголошення святочних побажань, разом з грошевою оплатою, можна надсилати найпізніше до 31-го ГРУДНЯ Ц. Р.

Спорт

СПОРТОВИЙ ВІДДІЛ ПРИ АРХІВІ - МУЗЕЇ В ШИКАГО

Український Архів - Музей в Шикаго, Ілл., подає до відома, що при Музеї - Архіві створено останньо, під керівництвом відомого спортового діяча проф. І. Красника, спортовий відділ. До сьогодні не було ще ніде започатковано збирання спортових пам'яток, як краю так і еміграції. Почином до створення спортового відділу стала остання спортова виставка УСТ „Леви" Шикаго, яка відбулася з нагоди 5-тої річниці існування т-ва. Передано всі знимки з виставки (70 штук), рештки архіву Р. Ф. К. (Красник) про книгу й альбоми „Чорногора" — Авгсбург, альбом „Беркут" — Новий Ульм (Косачевич) і інші.

Музей-Архів звертається до всіх спортових клюбів, спортовців і спорт. діячів надсилати до спортового відділу Музею — знимки, афіші, програмки, прапори, грамоти, нагороди й все те, що характеризує укр. спорт. життя, як також і грошові пожертви на адресу Музею:

Ukrainian Museum,
2153 W. Chicago Avenue,
Chicago 22, Illinois

В найближчих 6-ох місяцях випродукують 50 мільйонів доз вакцини д-ра Солка

Вашингтон. — Голова лікарського дорадного комітету при Крайовій Фундації для поборювання поліо, д-р Томас М. Ріверс, заявив, що до половини найближчого літа, коли звичайно починається „сезон" занедужань на дитячий параліч, в ЗДА випродукують 50 мільйонів доз вакцини д-ра Солка. Цією вакциною можна буде нащепити по два рази всіх дітей до 15 року життя. Ріверс говорив навіть про можливість до липня 1956 року випродукувати 70 або навіть 100 мільйонів доз вакцини д-ра Солка. Свої передбачення він основує на докладній провірці продукційних можливостей шістьох фірм, які мають урядовий дозвіл продукувати вакцину д-ра Солка. Лікарський директор цієї фундації д-р Гарт Ван Рівер ствердив, що в цьому році значно зменшилося число пацієнтів у шпиталях, які хворіли на поліо, а сталося це тому, що діти були нащеплені вакциною д-ра Солка.

● В 1954 році пересічний прибуток американської родини становив 4,200 долярів. У тому році в ЗДА було 42,000,000 родин. 16,000,000 родин мали прибуток у висоті 5,000 і більше долярів, 8,000,000 родин — нижче як 2,000 долярів, а решта від 2,000 до 5,000 долярів.